

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū kīa Musa ndungata ya Ngai, Jehova akīra Joshua mūrū wa Nuni, ūrīa watungatagīra Musa, atīrī:

² “Musa ndungata yakwa nīakuīte. Na rīrī, wee na andū aya othe, mwīhaarīriei kūringa Rūūī rwa Jorodani mūtoonye būrūri ūrīa ngūmūhe, o ūcio ngūhe andū a Israeli.*

³ Na rīrī, handū o hothe harīa mūgaakinya na makinya manyu nīngamūhe, o ta ūrīa ndeerire Musa.

⁴ Būrūri wanyu ūgaatambūrūka kuuma werūnī o nginya Lebanonī, na kuuma rūūī rūrīa rūnene rwa Farati, nīguo būrūri wothe wa Ahiti, o nginya Iria-inī rīrīa Inene rīa mwena wa ithūiro.

⁵ Gūtikagīa mūndū ūkaahota gūgwītiiria matukū mothe ma muoyo waku. O ta ūrīa ndaarī na Musa, ūguo noguo ngūkorwo hamwe nawe; ndigagūtiganīria kana ngūtirike.

⁶ “Gīa na hinya na ūūmīrīrie, nīgūkorwo nīwe ugūtongoria andū aya mathīi makagae būrūri ūrīa ndehītire na mwīhītwa kūrī maithe mao atī nīngamahe.

⁷ Gīa na hinya na ūūmīrīrie mūno. Menyagīrīra gwathīkagīra watho wothe ūrīa

* ^{1:2} Hīndī īno andū a Israeli maarī Shitimu (2:1), werū-inī wa Moabi (Gūcook 34:3) gūkuhī na Rūūī rwa Jorodani.

ndungata yakwa Musa aagwathire wīkage; ndūkanagarūrūke na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho ūtige, nīgeetha ūgīage na ūhootani kūrīa guothe ūrīthiaga.

8 Ciugo cia Ibuku rīīrī rīa Watho itikanatige kwario nī kanua gaku; no wīcūūranagie ūhoro warīo mūthenya na ūtukū, nīgeetha ūmenyagīrīre gwīka maündū marīa mothe maandīkītwo thīinī warīo. Hīndī īyo nī ūkaagaacīra, na ūgīe na ūhootani.

9 Githī ti-nīi ngwathīte? Wee gīa o na hinya na ūūmīrīrie. Ndūkanetigīre o na kana; ūūrwo nī hinya, nīgūkorwo Jehova Ngai waku arī hamwe nawe kūrīa guothe ūrīthiaga.”

10 Nī ūndū ūcio Joshua agīatha anene arīa maaroraga andū atīrī:

11 “Tuīkanīriai kambī-inī mūkīraga andū atīrī, ‘Haarīriai rīīgu mūige, nī ūndū mīthenya ītatū kuuma ūmūthī yathira nīguo mūkaaringa Rūūī rwa Jorodani nīgeetha mūthīi mūtoonye na mwīgwatīre būrūri ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe ūtuīke wanyu.’”

12 Ningī Joshua akīarīria andū a mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase, akīmeera atīrī,

13 “Ririkanai watho ūrīa mwaheirwo nī Musa ndungata ya Jehova, akiuga atīrī, ‘Jehova Ngai wanyu nīamūheete ūhurūko na nīamūheete būrūri ūyū.’”

14 Atumia anyu, na ciana ciānyu, na ūhiū wanyu no maikare būrūri ūrīa mwaheirwo nī Musa mwena wa irathīro rīa Rūūī rwa Jorodani, no arūme othe anyu othe arīa njamba cia ita

meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mûrîmo ūrîa ūngî matongoretie ariû a ithe wanyu. No nginya mûgateithie ariû a ithe wanyu.

¹⁵ nginya rîrîa Jehova akaamahe ūhurûko o ta ūrîa amûheete inyuî, na nginya rîrîa o nao makegwatîra bûrûri ūrîa Jehova Ngai wanyu ekûmahe. Thuutha ūcio, no mûcooke mûgaikare bûrûri wanyu inyuî ene, ūrîa mwahierwo nî Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathîro wa Jorodani, ūcio ūrorete mwena ūrîa riûa rîrathagîra.”

¹⁶ Hîndî ïyo magîcookeria Joshua, makîmwîra atîrî, “Nîtûgwîka ūrîa wothe ūgûtwatha na nî tûgûthiî kûrîa guothe ūgûtûtûma.

¹⁷ O ta ūrîa twaathîkîire Musa maündû-inî mothe-rî, ūguo noguo tûrigwathîkagîra. No rîrî, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta ūrîa aarî hamwe na Musa.

¹⁸ Mûndû wothe ūkaaremera uuge waku na arege gwathîkîra maündû mothe marîa ūkaamatha, no nginya mûndû ūcio akooragwo. No rîrî, gîna hinya na ūumîrîrie!”

2

Rahabu na Athigaani

¹ Nake Joshua mûrû wa Nuni agîtûma athigaani eerî kuuma Shitimu na hitho; akîmeera atîrî, “Thîii mûbaare bûrûri ūcio, na makîria Jeriko.”* Nî ūndû ūcio magîthiî,

---

* **2:1** Jeriko rîarî itûura rîa tene, na rîairigîtwo na thingo cia hinya. Rîarî ta kilomita 8 mwena wa ithûiro wa Rûûi rwa Jorodani.

magītoonya nyūmba ya mūmaraya wetagwo Rahabu, magīkara kuo.

² Nake mūthamaki wa Jeriko akīrwo atīrī, “Nī kūrī andū amwe a Isiraeli mokire gūkū ūtukū ūyū gūthigaana būrūri ūyū ūrīa ūhaana.”

³ Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Jeriko agītūmana kūrī Rahabu, akīmwīra atīrī, “Andū acio mokire gwaku nyūmba marutūrūre na nja, tondū mokīte gūthigaana būrūri ūyū wothe.”

⁴ No rīrī, mūndū-wa-nja ūcio nīarīkītie kuoya andū acio eerī na akamahitha. Nake akiuga atīrī, “Tī nīguo, andū acio nīmegūkīte gwakwa, no ndinamenya kūrīa mekuumīte.

⁵ Hwaī-inī rīrīa kīhingo gīa itūura inene kīhingagwo-rī, andū acio nīmathiire. Ndina-menya na kūrīa mathiire. Marūmīrīrei na ihenya. Mwahota kūmakinyīra.”

⁶ (No rīrī, nīamatwarīte nyūmba igūrū, na akamahitha rungu rwa ūguta ūrīa aarīte kūu nyūmba igūrū).

⁷ Nī ūndū ūcio andū acio maatūmītwo nī mūthamaki makiumagara, makīmarūmīrīra na njīra īrīa īthīiaga mariūko-inī ma Rūūi rwa Jorodani, na rīrīa andū acio mamarūmīrīre moimire na nja o ūguo-rī, kīhingo gīkīhingwo.

⁸ Athigaani acio eerī matanakoma, mūndū-wa-nja ūcio akīambata kūu nyūmba igūrū,

⁹ na akīmeera atīrī, “Nīnjūūi atī Jehova nīamūheete būrūri ūyū, na atī nītūnyiitītwo nī guoya mūnene nī ūndū wanyu, o nginya ithuothe andū arīa tūtūrīaga būrūri ūyū tūkaiyūrwo nī maaī nda nī ūndū wanyu.

10 Nītūiguīte ūrīa Jehova aahūithirie maaī ma Iria Itune nī ūndū wanyu rīrīa mwoimire būrūri wa Misiri, na ūrīa mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arīa eerī a Aamori o kūu mwena wa irathīro wa Rūūi rwa Jorodani, arīa mwaninire biū.

11 Rīrīa twaiguire ūhoro ūcio, ngoro ciitū nīciaringīkire na ūmīrīru wa mūndū o mūndū akīūrwo nī hinya nī ūndū wanyu, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīwe Ngai wa kūu igūrū o na wa gūkū thī.

12 Na rīrī, ndamūthaitha mwīhīte na mwīhītwa mūkīgwetaga rītwa rīa Jehova atī nīmūkaiguīra andū a nyūmba iitū tha, na mūmīke wega, tondū o na nīi nīndamūiguīra tha na ndamwīka wega. Na mūnyonie ūndū ūcio na kīmenyithia kīa ma

13 kīa atī nīmūkahonokia baba na maitū, na ariū a baba o na aariī a baba, na andū ao othe ciana ciao ciothe, na atī nīmūgatūhonokia kuuma harī gīkuū.”

14 Nao andū acio makīmūmīrīria, makīmwīra atīrī, “Ithuī tūrokua tūngīkaaga kūhonokia mīoyo yanyu! Waga kuuga ūrīa tūreeka, nītūkaamwīka maūndū ma ūtugi na ma kīhooto rīrīa Jehova agaatūhe būrūri ūyū.”

15 Nī ūndū ūcio akīmaikūrūkia na mūkanda, akīmoimīria ndirica tondū nyūmba īrīa aikaraga yaakītwo rūthingo-inī rwa itūūra rīu inene.

16 Na rīrī, nīameerīte atīrī, “Thīīi kūrīa irīma-inī nīgeetha andū acio mamūrūmīrīre matika-muone. Mwīhithei kūu mīthenya ītatū o nginya makorwo macookete, mūcooke mwīthīire.”

17 Nao andū acio makīira mündū-wa-nja ūcio atīrī, "Mwīhītwa ūyū watwīhītithia ndūgatūcookerera kana ūtwīke ūru,

18 o tiga wīkire ūū: rīrīa tūgaatoonya bürūri ūyū-rī, ūgaakorwo wohereire rūrīgi rūrū rūtune ndirica-inī o īno watūharūrūkīria, nawe ūkorwo ūrehete thoguo na nyūkwa, na ariū a thoguo, na andū anyu othe gūkū gwaku nyūmba.

19 Mündū o wothe ūkoima nja ya nyūmba yaku athīi na kūu barabara-inī-rī, thakame yake ūkamūcookerera we mwene; no ithuī tūtigacookerero nī ūru nī ūndū wake. No ūhoro wa mündū o wothe ūgaakorwo nyūmba hamwe nawe, thakame yake nīgatūcookerera angīgeekwo ūru nī guoko kwa mündū o na ūrikū.

20 No rīrī ūngīaria ūhoro ūyū witū twī naguo, tūtigacookerero nī ūru ūkonīi mwīhītwa ūrīa watwīhītithia."

21 Nake agīcookia, akīmeera atīrī, "Nīndetīkīra; nīgūtuīke o ta ūguo mwoiga." Nī ūndū ūcio agīkīmoigīra ūhoro, nao magīthīi. Na akīoherera rūrīgi rūu rūtune hau ndirica-inī.

22 Maarīkia kuumagara-rī, magīthīi irīma-inī na magīkara kuo mīthenya ītatū, nginya rīrīa andū arīa maamarūmīrīre maahūndūkire. Andū acio maamacarītie kūu njīra-inī īyo othe kūrīa maathīrīre, no matiigana kūmona.

23 Thuutha wa ūguo Hīndī īyo nao andū acio eerī makīambīrīria gūcooka. Magīkūrūka moimīte na irīma-inī, makīringa Rūūi rwa Jordani, magīkinya harī Joshua mūrū wa Nuni,

na makīmūhe ūhoro wa maündū marīa mothe maamakorete.

²⁴ Makīira Joshua atīrī, “Ti-itherū Jehova nīatūheete būrūri ūcio wothe, akaūneana moko-inī maitū; andū othe a kūu nīmaiyyūrītwo nī guoya mūnene nī ūndū witū.”

3

Kūringa Rūūī rwa Jorodani

¹ Rūciinī tene Joshua na andū othe a Israeli makiuma hau Shitimū, magīthiī nginya Jorodani, na matanaringa mūrīmo ūcio ūngī magīikara hau.

² Thuutha wa mīthenya ītatū-rī, anene magīthiī kūndū guothe gīikaro-inī kīu,

³ magīatha andū, makīmeera atīrī: “Rīrīa mūrīona ithandūkū rīa kīrīkanīro kāa Jehova Ngai wanyu, na muone athīnjīri-Ngai, o acio Alawii, marīkuuīte-rī, mumagare muume harīa mūrī na mūrīrūmīrīre.

⁴ Hīndī ūyo nīguo mūrīmenya njīra ūrīa mūrīgera, nīgūkorwo mūtirī mwagera njīra ūyo rīngī. No rīrī, gatagatī-inī kanyu na ithandūkū rīu, nīhagīe itīna ta rīa mīkono ngiri igīrī*; mūtikarīkuhīrīrie.”

⁵ Nake Joshua akīira andū acio atīrī, “Mwītherie, nīgūkorwo rūciū Jehova nīageeka maündū ma magegania gatagatī-inī kanyu.”

⁶ Nake Joshua akīira athīnjīri-Ngai atīrī, “Oyai ithandūkū rīa kīrīkanīro mūthīi mbere ya andū aya.” Nī ūndū ūcio makīrīoya, magīthiī mbere yao.

---

* **3:4** nī ta mita 900

7 Nake Jehova akīira Joshua atīrī, “Ũmūthī nīngwambīrīria gūgūtūugīria maitho-inī ma andū othe a Israeli, nīguo mamenye atī ndīrīkoragwo hamwe nawe o ta ūrīa ndaarī hamwe na Musa.

8 Īra athīnjīri-Ngai arīa megūkuua ithandūkū rīa kīrīkanīro atīrī: ‘Mwakinya hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Jorodani, mūthīi mūrūgame Jorodani thīinī.’”

9 Nake Joshua akīira andū a Israeli atīrī, “Ũkai haha mūigue ciugo cia Jehova Ngai wanyu.

10 Úhoro ūyū nīguo ūrīmūmenyithia atī Ngai ūrīa ūrī muoyo arī hamwe na inyuī, na atī hatirī nganja nīakamūningatīra Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajebusi.

11 Atīrīrī, ithandūkū rīa kīrīkanīro rīa Mwathani wa thī yothe nīrīkūringa Rūūī rwa Jorodani mbere yanyu.

12 Na rīrī, thuurai andū ikūmi na eerī kuma mīhīrīga-inī ya Israeli, o mūhīrīga mūndū ūmwe.

13 Na rīrīa athīnjīri-Ngai arīa makuuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, o we Mwathani wa thī yothe, marītoboka thīnī wa Rūūī rwa Jorodani-rī, maaī maruo marīa maratherera maikūrūkīte nīmarītinīka na meyūmbe hība.”

14 Nī ūndū ūcio rīrīa andū moimagarire maki-uma kambī nīguo maringe Rūūī rwa Jorodani, athīnjīri-Ngai arīa maakuuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro magīthīi mbere yao.

15 Na rīrī, nīgūkorwo Rūūī rwa Jorodani

nīrūiyūraga mūno rūgakīra hūgūrūrū ciaguo hīndī ya magetha. No rīrīa athīnjīri-Ngai arīa maakuuīte ithandūkū rīu maakinyire Rūūi rwa Jorodani, namo magūrū mao magītoboka hūgūrūrū-inī cia rūūi,

¹⁶ maaī marīa moimaga mwena wa na igūrū wa rūūi magītiga gūtherera maikūrūkīte; makīyūmba hība kūndū kūraya mūno nginya itūūra-inī rīetagwo Adamu rīrīa rī gūkuhī na Zarethani, namo maaī marīa maathereraga marorete Iria-inī rīa Araba (nīrīo Iria rīa Cumbī) magītinīka biū. Nī ūndū ūcio andū makīringa mang'etheire Jeriko.

¹⁷ Athīnjīri-Ngai arīa maakuuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova makīrūgama mehaandīte wega kūndū kūmū gatagatī ka Rūūi rwa Jorodani, nao andū a Israeli othe makīhītūka makīringagīra thī nyūmū o nginya rīrīa rūrīrī rūu ruothe rwarīkirie kūringa rūūi rūu rwa Jorodani.

4

¹ Rīrīa andū othe a rūrīrī rūu maarīkirie kūringa Rūūi rwa Jorodani, Jehova akīira Joshua atīrī,

² “Thuura andū ikūmi na eerī kuuma gatagatī-inī ka andū aya o mūhīrīga mūndū ūmwe,

³ na ūmeere moe mahiga ikūmi na meerī kuuma gatagatī ka Rūūi rwa Jorodani handū harīa athīnjīri-Ngai maarūgamīte, mamakuue maringe namo mūrīmo mūkamaige harīa mūrīraara ūtukū ūyū.”

4 Nī ūndū ūcio Joshua agīta andū acio ikūmi na eerī arīa aathuurīte kuuma kūrī andū a Israeli, o mūhīrīga mūndū ūmwe,

5 akīmeera atīrī, “Thīiī mbere ya ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova Ngai wanyu, mūthīi o gatagatī ka Rūūī rwa Jorodani. Mūndū o mūndū kūringana na mūigana wa mīhīrīga ya Israeli, oe ihiga rīmwe arīigīrīre kīande,

6 rūtuīke rūūri gatagatī-inī kanyu. Mahinda marīa magooka, rīrīa ciana cianyu ikaamūūria atīrī, ‘Gītūmi kīa mahiga maya nī kī?’

7 Mūgaaciīra atī gūtherera kwa maaī ma Jorodani nī gwatinithirio mbere ya ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova. Hīndī irīa ithandūkū rīu rīaringaga Jorodani-rī, maaī ma Rūūī rwa Jorodani nīmatinithirio. Mahiga maya megūtuīka kīririkania gīa kūririkanagia andū a Israeli ūhoro ūcio nginya tene.”

8 Nī ūndū ūcio andū a Israeli magīka o ta ūrīa maathītwo nī Joshua. Makīoya mahiga ikūmi na meerī kuuma gatagatī ka Rūūī rwa Jorodani, kūringana na mūigana wa mīhīrīga ya andū a Israeli, o ta ūrīa Jehova eerīte Joshua; nao magīkuua mahiga macio nginya kambī yao, makīmaiga kuo.

9 Nake Joshua akīhaanda mahiga macio ikūmi na meerī, akīmaiganīrīra hau gata-gatī ka Rūūī rwa Jorodani harīa athīnjīri-Ngai arīa maakuuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro maarūgamīte. Namo marī ho nginya ūmūthī.

10 Nīgūkorwo athīnjīri-Ngai arīa maakuuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro maikarire marūngīi hau gatagatī ka Rūūī rwa Jorodani nginya hīndī

ĩrĩa andũ meekire mañndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Joshua, na magãkwo o ta ũrĩa Musa aathĩte Joshua mekwo. Nao andũ magãkhiõha, makiringa mûrîmo,

¹¹ na andũ othe maarikia kûringa o ūguo, ithandükû rĩa Jehova o narõo na athĩnjiri-Ngai makiringa makionagwo nĩ andũ othe.

¹² Andũ a mûhîrîga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makiringa mûrîmo, meeohete indo cia mbaara, marĩ mbere ya andũ a Israeli, o ta ũrĩa Musa aamaathĩte.

¹³ Andũ ta 40,000 methagathagîte na meeohete indo cia mbaara makiringa mûrîmo ūcio, marĩ mbere ya Jehova, magikinya werû-ini wa Jeriko.

¹⁴ Mûthenya ūcio, Jehova agitüugîria Joshua maitho-ini ma andũ a Israeli othe; nao makimwîtigîra matukû mothe marĩa aatûürire muoyo, o ta ũrĩa meetigîrîte Musa.

¹⁵ Ningî Jehova akûira Joshua atîrî,

¹⁶ “Atha athînjiri-Ngai arĩa makuuîte ithandükû rĩa Ûira mambate moimîre Rûñi rwa Jorodani.”

¹⁷ Nî ûndû ūcio Joshua agîatha athînjiri-Ngai acio, akîmeera atîrî, “Ambatai mumîre Jorodani.”

¹⁸ Nao athînjiri-Ngai makiambata, makiuma rûñi makuuîte ithandükû rĩa kîrîkanîro kĩa Jehova. Maarikia gûkinyithia magûrû mao thi nyûmû o ūguo-rî, maaî ma Rûñi rwa Jorodani magîcookana handû hamo, ningî makiiyûra hûgûrûrû ciaruo o ta mbere.

¹⁹ Na rîrî, mûthenya wa ikûmi wa mweri wa mbere, andû acio makiambata, makiuma Joro-

dani na makīamba kambī mwena wa irathīro wa Jeriko, o kū Giligali.

20 Nake Joshua akīiga mahiga marīa ikūmi na meerī maarutītwo Rūūī rwa Jorodani kū Giligali.

21 Akīra andū a Isiraeli atīrī, “Mahinda marīa magooka, rīrīa njiaro cianyu ikooria maithe ma cio atīrī, ‘Ī gītūmi kīa mahiga maya nī kī?’

22 Hīndī īyo nīmūkamenyithia ciana cianyu ūhoro, mūmeere atīrī, ‘Andū a Isiraeli maaringire Rūūī rwa Jorodani rūhūite rūgatuīka thī nyūmū.’

23 Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīahūithirie maaī ma Jorodani mbere yanyu nginya rīrīa mwarikire kūringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rūūī rwa Jorodani o ta ūrīa eekire Iria Itune rīrīa aarīhūithirie mbere iitū nginya rīrīa twarīkirie kūringa.

24 Eekire ūguo nīgeetha andū othe a thī manenye atī guoko kwa Jehova kūrī hinya mūno, na nīgeetha mūtūure mwītigīrīte Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

5

Andū a Isiraeli Kūruīra Giligali

1 Na rīrī, rīrīa athamaki othe a Aamori arīa maarī kūu mwena wa ithūīro wa Rūūī rwa Jorodani, na athamaki othe a andū a Kaanani arīa maarī kūu ndwere-inī cia iria maiguire ūrīa Jehova aahūithītie maaī ma Jorodani mbere ya andū a Isiraeli nginya tūkīrīkia kūringa mūrīmo ūrīa ūngī, ngoro ciao ikīiyūrwo nī

guoya, na matiacookire kūgīa na ūūmīrīru wa kūng'ethanīra na andū a Isiraeli.

² Hīndī īyo Jehova akīira Joshua atīrī, "Thondeka tūhiū twa mahiga ma nyaigī, ūroke kw-erūhia ūhoro wa irua harī andū a Isiraeli."

³ Nī ūndū ūcio Joshua agīthondeka tūhiū twa mahiga ma nyaigī na akīruithia arūme a Isiraeli kūu Gibeathi-Haaralothu.

⁴ Na rīrī, kīria gīatūmire Joshua aruithanie nī rīrī: arūme arīa othe mooimire būrūri wa Misiri, o acio othe maakinyītie mīaka ya gūthīi mbaara-rī, nīmakuīrīire werū-inī marī rūgendo-inī thuutha wa kuuma būrūri wa Misiri.

⁵ Arūme othe arīa mooimire būrūri wa Misiri nīmaruīte, no andū othe arīa maaciārīrwo werū-inī marī rūgendo-inī rwa kuuma būrūri wa Misiri matiaruīte.

⁶ Andū a Isiraeli moorūrīre werū-inī mīaka mīrongo īna nginya rīrīa andū othe arīa maakinyītie mīaka ya gūthīi mbaara rīrīa moimaga būrūri wa Misiri maakuire, tondū nīmaregire gwathīkīra Jehova. Nīgūkorwo Jehova nīameerire na mwīhītwa atī matikoonā būrūri ūrīa eerīire maithe mao na mwīhītwa atī nīagatūhe, būrūri ūrī būthi wa iria na ūukī.

⁷ Nī ūndū ūcio akīarahūra ariū ao ithenya rīao, na acio nīo maaruithirio nī Joshua. Maakoretwo matarī aruu nī ūndū matiaruithītio marī rūgendo-inī.

⁸ Na rīrīa maarīkirie kūruithia arūme a rūrīrī rūu ruothe, magīkara o kūu maakīte kambī-inī o nginya andū acio makīhona.

⁹ Ningī Jehova akīira Joshua atīrī, "Ūmūthī nīguo ndeheria rūmena rwa andū a Misiri

kuuma kūrī inyuī.” Nī ūndū ūcio handū hau hagñitwo Giligali nginya ūmūthī.

10 Hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri ūcio, o maambīte hema kū Giligali werū-inī wa Jeriko, andū a Isiraeli magīkūngūīra Gīathī kīa Bathaka.

11 Mūthenya ūrīa warūmīrīire Bathaka-rī, mūthenya oro ūcio, makīrīa maciaro mamwe ma būrūri ūcio; mīgate ītarī mīkīre ndawa ya kūimbia, na ngano hīhie.

12 Maarīa irio cia būrūri ūcio-rī, mana makīrooka kwaga mūthenya ūyū ūngī; andū a Isiraeli matiacookire kuona mana rīngī, no rīrī, mwaka ūcio nīmarīire maciaro ma Kaanani.

Joshua na Mūnene wa Mbūtū ya Ita rīa Jehova

13 Rīrīa Joshua aarī hakuhī na Jeriko, agītiira maitho akīona mūndū warūgamīte mbere yake acomorete rūhiū njora, akarūnyiita na guoko. Nake Joshua agīthīi o harīa aarī, akīmūūria atīrī, “Wee-rī, ūrī mwena witū kana ūrī mwena wa thū ciitū?”

14 Nake agīcookia atīrī, “Ndirī mwena wanyu o na kana wa thū cianyu, no njūkīte ndī mūnene wa mbūtū ya ita rīa Jehova.” Nake Joshua akīngūithia, agīturumithia ūthiū thī, akīhooya, akīmūūria atīrī, “Wee, Mwathi wakwa, nī ndūmīrīri ūrūkū ūkwenda kūūhe niī ndungata yaku?”

15 Nake mūnene ūcio wa mbūtū ya ita rīa Jehova agīcookia atīrī, “Amba ūrute iraatū ciaku magūrū, nīgūkorwo handū hau ūrūgamīte nī haamūre.” Nake Joshua agīka o ta ūguo.

6*Kwanangwo kwa Jeriko*

¹ Rīu-rī, itūūra rīu rīa Jeriko rīahingītwo biū nī ūndū wa andū a Isiraeli. Gūtirī mūndū woimaga njā kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akīira Joshua atīrī, “Nīneanīte itūūra rīrī rīa Jeriko moko-inī maku, o hamwe na mūthamaki wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo.

³ Thiūrūrūkai itūūra rīu inene hamwe na andū anyu othe a ita riita rīmwe. Mwīke ūguo mūthenya ītandatū.

⁴ Na athīnjīri-Ngai mūgwanja matongorie ithandūkū rīa kīrīkanīro, makuuīte macoro mūgwanja mathondeketwo na hīa cia ndūrūme. Mūthenya wa mūgwanja-rī, mūgaathiūrūrūka itūūra rīu maita mūgwanja, nao athīnjīri-Ngai mathiī makīhuhaga macoro.

⁵ Rīrīa mūkaigua mahuha macoro na mūgambo mūnene, īra andū othe makaanīrīra na rīanīrīra inene mūno; naruo rūthingo rwa itūūra rīu nīrūkamomoka, nao andū othe matoonye itūūra rīu, o mūndū athīīte na mbere na kūrīa arorete.”

⁶ Nī ūndū ūcio, Joshua mūrū wa Nuni agīta athīnjīri-Ngai, akīmeera atīrī, “Oyai ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, na mūreke athīnjīri-Ngai mūgwanja thīinī wanyu makuue macoro mūgwanja ma hīa cia ndūrūme, matongorie ithandūkū rīu.”

⁷ Nake agīatha andū akīmeera atīrī, “Thīī mbere! Mūthiī mūthiūrūrūkīirie itūūra, andū aria meeohete indo cia mbaara matongorie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova.”

8 Rīrīa Joshua aarīkirie kwarīria andū, na athīnjīri-Ngai acio mūgwanja maakuuīte macoro marīa mūgwanja ma hīa cia ndūrūme magīthīi marī mbere ya Jehova, makīhuhaga macoro mao, nario ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīkīmarūmīrīra.

9 Nacio thigari iria ciarī na indo cia mbaara igīthīi itongoretie athīnjīri-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingī ikīrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro kuuma na thuutha. Hīndī īyo yothe macoro no maahuhagwo.

10 No rīrī, Joshua nīathīte andū akameera atīrī, "Mūtikananīrīre na mūgambo wa mbaara, o na kana mūreke mīgambo yanyu īiguo, o na mūtikoige ūndū o na ūrīkū nginya mūthenya ūrīa ngamwīīra mwanīrīre. Hīndī īyo nīguo mūkaanīrīra!"

11 Nī ūndū ūcio akiuga ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova rīkuuo, rīthiūrūrūkio itūūra-inī rīu inene, riita rīmwe. Andū magīcooka kambī na makīraara kuo ūtukū ūcio.

12 Rūciinī rūrū rūngī, Joshua agīūkīra tene, nao athīnjīri-Ngai makīoya ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova.

13 Nao athīnjīri-Ngai arīa mūgwanja makuuīte macoro mūgwanja ma hīa cia ndūrūme magīthīi na mbere, makinyūkītie matongoretie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova o makīhuhaga macoro. Thigari iria ciarī na indo cia mbaara ikīmatongoria, nacio thigari ingī ikīrūmīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makīgambaga.

14 Nī ūndū ūcio mūthenya wa keeri magīthiūrūrūka itūūra rīu inene riita rīmwe, magīcooka kambī. Meekire ūguo mīthenya ītandatū.

15 Mūthenya wa mūgwanja-rī, magīukīra ruoro rūgītema na magīthiūrūrūka itūūra rīu maita mūgwanja o ta ūrīa meekaga mīthenya ūyo ūngī, tiga atī mūthenya ūcio, maathiūrūrūkire itūūra rīu inene maita mūgwanja.

16 Nao makīrīthiūrūrūka riita rīa mūgwanja-rī, rīrīa athīnjīri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akiīra andū atīrī, "Anīrīrai mūno! Nīgūkorwo Jehova nīamūheete itūūra rīrī!

17 Itūūra rīrī inene na kīndū kīrīa gīothe kīrī thīinī warīo nīkwamūrīrwo Jehova, cianangwo. No Rahabu ūrīa mūmaraya wiki, na andū arīa othe marī hamwe nake thīinī wa nyūmba yake, mekūhonokio, tondū nīahithire athigaani arīa twatūmīte.

18 Na rīrī, mwīmenyererei mūtikahutie indo icio ciamūrīrwo cia kūniinwo, nīgeetha mūtikerehere mwanangīko nī ūndū wa kuoya kīndū o na kīrīkū gīacio. Mūngīcihutia nīmūgatūma kambī ya Isiraeli ūtuīke ya kūniinwo, na mūmīrehere thīina.

19 Betha yothe na thahabu, na indo cia gīcango na kīgera, nī nyamūrīre Jehova na no nginya ciigwo kīgīna-inī gīake."

20 Rīrīa coro wahuhirwo, andū makīanīrīra, na rīrīa andū maaiguire mūgambo wa coro, makīanīrīra rīanīrīra inene, naruo rūthingo rūkīmomoka; nī ūndū ūcio o mūndū o mūndū agītoonya itūūra rīu, na makīrītunyana.

21 Nao makīamūrīra Jehova itūūra rīu, na makīananga kīndū o gīothe kīrīa kīarī muoyo kuo na rūhiū rwa njora, arūme na andū-a-nja, andū ethī na akūrū, na ng'ombe, na ng'ondu, na ndigiri.

22 Joshua akiīra andū arīa eerī maathiīte gūthigaana būrūri ūcio atīrī, "Thīiī mūtoonye nyūmba ya mūtumia ūrīa mūmaraya, mūmūumie nja hamwe na andū ao othe, o ta ūrīa mwamwīrire na mwīhītwa."

23 Nī ūndū ūcio aanake acio maarī athigaani magītoonya na makiumia Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina, na ariū a nyina na andū ao othe. Magīkiumia andū a nyūmba yake othe, makīmaiga handū kūu nja ya kambī ya Isiraeli.

24 Magīcooka magīcina itūūra rīu inene rīothe, na kīrīa gīothe kīarī thīinī warīo, no betha na thahabu, na indo cia gīcango na cia kīgera, magīciiga kīgīna-inī kīa nyūmba ya Jehova.

25 No rīrī, Joshua nīahonokirie Rahabu ūrīa mūmaraya, hamwe na andū a nyūmba yake na andū ao othe, tondū nīahithire andū arīa Joshua aatūmīte magathigaane Jeriko nake atūūranagia na andū a Isiraeli nginya ūmūthī.

26 Ihinda o ro rīu, Joshua akīīhītithia andū acio na mwīhītwa, akiuga atīrī, "Kūgwatwo nī kīrumi maitho-inī ma Jehova-rī, nī mūndū ūrīa ūkaageria gwaka itūūra rīrī inene rīa Jeriko rīngī:

"Mūndū ūrīa ūgaaka mīthingi ya itūūra rīrī,
nīagakuīrwo nī mūriū wake wa irigithathi;
na akīrūgamia ihingo cia itūūra rīrī,

akuīrwo nī mūriū wake wa kīhinga-nda.”

²⁷ Nī ūndū ūcio Jehova agīkorwo arī hamwe na Joshua, nayo ngumo yake īkīhunja kūndū guothe būrūri ūcio.

7

Rūhia rīa Akani

¹ No rīrī, andū a Isiraeli nīmagire kwīhokeka ūhoro-inī ūkonii indo iria ciamūrītwo cia kūniinwo; nake Akani mūrū wa Karimi, mūrū wa Zimuri, mūrū wa Zera, wa mūhīrīga wa Juda, nīoire imwe ciacio. Nī ūndū ūcio Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Isiraeli.

² Ningī Joshua agītūma andū kuuma Jeriko mathiī Ai, itūūra rīakuhanīrīrie na Bethi-Aveni mwena wa irathīro wa Betheli, akīmeera atīrī, “Ambatai mūthiī mūgathigaane būrūri ūcio.” Nī ūndū ūcio andū acio magīthiī na magīthigaana Ai.

³ Nao magīcooka kūrī Joshua na makīmwīra atīrī, “Hatīrī bata wa andū othe mambate makahūüre itūūra rīa Ai. Rekia andū 2,000 kana ithatū makarītunyane; tiga kūnogia andū othe, nīgūkorwo no andū anini marī kuo.”

⁴ Nī ūndū ūcio no andū ta 3,000 maambatire, no magītoorio nī andū a Ai,

⁵ nao andū acio a Ai makīüraga ta andū mīrongo ītatū na atandatū a Isiraeli. Nīmaingatire andū a Isiraeli kuuma kīhingo-inī gīa itūūra rīu makīmakinyia o kūrīa kwenjagwo mahiga, na makīmahūürīra kūu igaragaro-inī. Ihūūra rīu rīgītūma ngoro cia andū a Isiraeli iringīke, na makīiyūrwo nī maaī nda.

⁶ Nake Joshua agītembūranga nguo ciake, akīgūithia thī, agīturumithia ūthiū wake thī mbere ya ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, agīikara hau nginya hwaī-inī. Nao athuuri a Isiraeli magīka o ta ūguo na makīihurīria rūkūngū mītwe.

⁷ Nake Joshua akiuga atīrī, "Hī, Mwathani Jehova, nī kīi gīatūmire ūrehe andū aya mūrīmo ūyū wa Rūūi rwa Jorodani nīguo ūtūneane moko-inī ma Aamori, matūniine? Naarī korwo nītwaiganīire tūtūre mūrīmo ūrīa ūngī wa Rūūi rwa Jorodani!

⁸ Wee Mwathani, ingīkiuga atīa, kuona atī Isiraeli nīmatooretio nī thū ciao?

⁹ Andū a Kaanani na andū arīa angī a būrūri ūyū nīmarīigua ūhorō ūcio, nao matūthiūrūrūkīrie, matūniine biū, meherie rūtwa riitū gūkū thī. Nawe ūgaagīka atīa nī undū wa rūtwa riū riaku inene?"

¹⁰ Nake Jehova akīira Joshua atīrī, "Ūkīra! Ūkwīgūithia ūturumithītie ūthiū waku thī nīkī?

¹¹ Isiraeli nīmehītie; nīmathūkītie kīrīkanīro gīakwa kīrīa ndamaathire marūmagīrīre. Nīmoete indo imwe iria ciamūrītwo cia kūniinwo; nīmaiyyīte, na makaheenania, o na magaciiganīria hamwe na indo ciao o ene.

¹² Kīu nīkīo gītūmi kīrīa kīgirītie andū a Isiraeli meetirie thū ciao; na nīkīo marorīra thū ciao tondū nīmatūkīte a kūniinwo. Na nīi ndigūcooka gūkorwo hamwe na inyuī o tiga mūniinire kīndū kīu kīamūrītwo gīa kūniinwo kīehere thīnī wanyu.

¹³ "Ūkīra, ūthiī ūtherie andū acio. Thiī ūmeere atīrī, 'Mwītherieie mwīhaarīrie nī ūndū

wa rūciū; nīgūkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: Nī harī kīndū kīamūre gīa kūniinwo kīrī thīinī wanyu, inyuī Israeli. Mūtingīhota gwītiiria thū cianyu o nginya rīrīa mūgaakīeheria kiume thīinī wanyu.

14 “Tondū ūcio rūciū kīroko mūkeyumīria inyuī ene o mūhīrīga, o mūhīrīga. Na rīrī, mūhīrīga ūrīa Jehova agaathuura nīkeyumīria o mbarī, o mbarī; nayo mbarī ūrīa Jehova agaathuura nīkeyumīria o nyūmba, o nyūmba; nayo nyūmba ūrīa Jehova agaathuura nīkeyumīria o mūndū, o mūndū.

15 Mūndū ūrīa ūkūnyiitwo na indo icio ciamūrītwo cia kūniinwo nīagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nīgūkorwo nīathūkītie kīrīkanīro kīa Jehova, na nīekīte ūndū wa thoni thīinī wa Israeli!”

16 Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Joshua akīira andū a Israeli moimīre o ta ūrīa mīhīrīga yao yatariī, naguo mūhīrīga wa Juda ūgīthuurwo.

17 Mbarī cia Juda ikiumīra, nake agīthuura mbarī ya Azera. Agīcooka akiumīria mbarī cia Azera mbere kūringana na nyūmba ciao, nake Zabedi agīthuurwo.

18 Nake Joshua akiumīria nyūmba yake mūndū o mūndū, nake Akani mūrū wa Karimi, mūrū wa Zimuri, mūrū wa Zera, wa mūhīrīga wa Juda, agīthuurwo.

19 Nake Joshua akīira Akani atīrī, “Mūrū wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Israeli, na ūmūkumie. Njīra ūrīa wīkīte na ndūkaahithe.”

20 Nake Akani agīcookia akīra Joshua atīrī, "Ti-itherū nīnjīhīirie Jehova Ngai wa Israeli. Na ūū nīguo njlkīte:

21 Rīrīa ndonire kabuti gathaka koimīte Babuloni, na cekeri magana meerī* cia betha, na gīkama gīa thahabu kīa ūritū wa cekeri mīrongo ītano† thīnī wa indo iria twatahīte, nīndaciīrirīirie na ngīcioya, na ithikītwo thī kūu hema-inī yakwa, nayo betha īrī rungu wacio."

22 Nī ūndū ūcio Joshua agītūma andū, nao makīhanyūka magīthīi nginya hema-inī yake, na magīkora indo icio ihithītwo thīnī wa hema īyo, nayo betha īyo yaigītwo rungu rwacio.

23 Nao andū acio makīruta indo icio kuuma hema-inī īyo, magīcitwarīra Joshua o hamwe na andū a Israeli othe, nao magīciaragania thī mbere ya Jehova.

24 Nake Joshua, hamwe na Israeli othe, makīnyiita Akani mūrū wa Zera, na makīoya betha īyo, na kabuti, na gīkama gīa thahabu, na ariū ake na airītu ake, na ng'ombe ciake, na ndigiri na ng'ondu ciake, na makīoya hema yake o na indo ciothe iria arī nacio, magīcitwara Gītuamba kīa Akori.

25 Nake Joshua akīmūūria atīrī, "Nī kīi gītūmīte ūtūrehere thīna ūyū? Wee nawe ūmūthī nīukuonio thīna nī Jehova."

Nao andū a Israeli othe makīmūhūūra na mahiga nyuguto, na maarīkia kūhūūra acio angī na mahiga, makīmacina.

26 Magīcooka makīhūmbīra Akani na hība nene mūno ya mahiga, namo mahiga macio marī

---

* **7:21** nī ta kilo 2   † **7:21** nī ta nuthu kilo

o ho nginya ūmūthī. Nake Jehova agīthirwo nī marakara marīa maamūcinīte. Nī ūndū ūcio handū hau hagīcooka gwītwo Gītuamba kīa Akori o nginya ūmūthī.

8

Kwanangwo kwa Ai

¹ Ningī Jehova akīira Joshua atīrī, "Ndūgetigīre na ndūgakue ngoro. Thiī na mbūtū yothe ya ita, mwambate mūgatharīkīre itūura rīa Ai. Nīgūkorwo nīneanīte mūthamaki wa Ai moko-inī manyu, hamwe na andū ake, na itūura rīake rīu inene na būrūri wake.

² Ikkai itūura rīa Ai na mūthamaki warīo o ta ūrīa mwekire itūura rīa Jeriko na mūthamaki warīo, o tiga atīrī, no muoye indo iria mūgūtaha, o na mahiū matuīke manyu. Oheriai andū a itūura rīu inene na mwena wa na thuutha."

³ Nī ūndū ūcio Joshua na mbūtū yothe ya ita makiumagara magatharīkīre Ai. Nake agīthuura andū 30,000 arīa maarī njamba mūno akīmatūma mathī kūrī ūtukū,

⁴ akīmeera atīrī: "Ta thikīrīriai wega. Inyuī mūkuheria andū a itūura rīu inene na mwena warīo wa na thuutha. Mūtigaikare haraaya narīo. Inyuothē mūikare mwīiguīte.

⁵ Niī na arīa othe tūrī nao tūgūthengerera itūura rīu inene kuuma na mbere na rīrīa andū acio mariumagara gūtūhūūra o ta ūrīa meekire hīndī ya mbere-rī, tūmoorīre.

⁶ Nao matūngatithie o nginya tūmaguucīrīrie biū moime itūura rīu inene, nīgūkorwo mariuga

atīrī, ‘Nī ithuī maroorīra ta ūrīa meekire rīa mbere.’ Nī ūndū ūcio rīrīa tūrīmoorīra-rī,

⁷ inyuī na inyuī mūkīre muume kūrīa mūmooheirie, mūtharīkīre itūūra rīu inene na mūrītunyane. Jehova Ngai wanyu nīekūrīneana moko-inī manyu.

⁸ Na rīrī, mwarīkia kwīgwatīra itūūra rīu inene-rī, mūrīcine. Īkai o ta ūrīa Jehova aathanīte gwīkwo. Mūtigīrīre nī mweka ūguo ndamwatha.”

⁹ Nake Joshua akīmeera moimagare, nao magīthiī harīa maathiiaga kuoheria andū a itūūra rīu, na makīhitha metereire gatagatī ka Betheli na Ai, mwena wa ithūiro wa Ai, no Joshua araaranirie na andū arīa angī ūtukū ūcio.

¹⁰ Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Joshua agīcookanīrīria andū ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makīmatongoria marorete Ai.

¹¹ Mbūtū yothe ya ita ūrīa yarī hamwe nake ūgīthiī yambatīte, ūgīkuhīrīria itūūra rīu inene mariumīte na mbere. Nao makīamba hema mwena wa gathigathini wa Ai, na hagīkorwo nī haarī gītuamba gatagatī kao na itūūra rīu inene.

¹² Joshua nīakoretwo oete andū ta 5,000 na akamaiga moheirie andū kūu gatagatī ka Betheli na Ai, mwena wa ithūiro wa itūūra rīu inene.

¹³ Magīgīatha thigari ciikare ciīhaarīirie o andū handū hao, iria ciothe ciarī kambī igīkara mwena wa gathigathini wa itūūra rīu inene, na iria cioheirie andū mwena wa ithūiro warīo. Naguo ūtukū ūcio Joshua agīthiī kūraara kūu gītuamba-inī.

14 Rīrīa mūthamaki wa Ai onire ūndū ūcio, agīūkīra na ihenya rūciinī tene, akiumagara na ihenya hamwe na andū othe a itūūra rīu inene nīguo agacemanie na Isiraeli marūe mbaara handū hana haang'ethanīire na Araba. No rīrī, ndaigana kūmenya atī nīmehithīrwo na mwena wa thuutha wa itūūra rīu inene.

15 Nake Joshua na andū a Isiraeli othe magīitua ta mahūūrītwo magatoorio, nao makīūra marorete na werū-inī.

16 Nao andū othe a itūūra rīa Ai magīitwo nīguo mamarūmīrīre, nao magīteng'eria Joshua makīguucīrīrio makiuma itūūra rīao.

17 Gūtīrī mūndū mūrūme o na ūmwe wa Ai kana Betheli ūtoimire gūthīi gūkinyīra andū a Isiraeli. Magītiga itūūra rīu rītaahingītwo magīteng'eria andū a Isiraeli.

18 Nake Jehova akīira Joshua atīrī, "Ambararia itimū rīu ūnyiitīte na guoko, ūrīrorie mwena wa Ai, nīgūkorwo nīngūneana itūūra rīu inene moko-inī manyu." Nī ūndū ūcio Joshua akīambararia itimū rīake akīrīroria Ai.

19 Na rīrī, Joshua aarīkia gwīka ūguo, arūme ariā moohetie andū magīūkīra narua, magīteng'era na ihenya, magītoonya itūūra rīu na makīrītunyana, ningī makīrīgwatia mwaki o narua.

20 Na rīrīa andū acio a Ai maarorire na thuutha na makīona ndogo yumīte itūūra rīu yambatīte na igūrū-rī, nao makīaga mweke wa gwīthara na mwena o na ūrīkū, nīgūkorwo andū a Isiraeli ariā morīte marorete werū-inī nīmagarūrūkīire acio maamateng'eragia.

²¹ Rīrīa Joshua na Isiraeli othe moonire atī andū ao arīa mooheirie andū thuutha wa itūūra nīmarītunyanīte, na makīona ndogo īgītoga kuuma itūūra, makīgarūrūka na makīrūaga andū acio a Ai.

²² Nao andū arīa maamohetie makiuma itūūra rīu inene matharīkīre. Andū a Ai magīgīkīrwo gatagatī ka andū a Isiraeli, makīmagīa mbere na thuutha. Andū a Isiraeli makīmaniina, na matiatigirie mūndū o na ūmwe arī muoyo, kana makīreka o na ūmwe ahonoke.

²³ No nīmanyiitire mūthamaki wa Ai arī muoyo, makīmūtwarīra Joshua.

²⁴ Rīrīa andū a Isiraeli maarīkirie kūūraga andū othe a Ai arīa maarī gīthaka-inī na kūu werū-inī, kūrīa maamateng'ereirie-rī, na rīrīa andū acio othe maarīkirie kūūragwo na rūhiū rwa njora-rī, andū a Isiraeli othe magīcooka Ai na makīrūaga andū arīa othe maarī kuo.

²⁵ Andū arīa mooragirwo mūthenya ūcio maarī andū 12,000, arūme na andū-a-nja; nao nīo andū othe a itūūra rīa Ai.

²⁶ Nīgūkorwo Joshua ndaigana gūthuna guoko kūrīa kwambararītie itimū rīake nginya rīrīa aarīkirie kūniina andū arīa othe maatūūraga Ai.

²⁷ Nao andū a Isiraeli magīkuuīra ūhiū na indo iria maatahīte kuuma itūūra rīu inene, o ta ūrīa Jehova aathīte Joshua.

²⁸ Nī ūndū ūcio Joshua agīcina Ai na akīrītua hība ya mwanangīko ya gūtūūra, gūgītuīka kūndū gūkirīte ihooru nginya ūmūthī.

²⁹ Joshua agīcooka agīcuuria mūthamaki ūcio wa Ai mūtī igūrū, akīreka aikare ho o nginya hwaī-inī. Riūa rīgīthūa-rī, Joshua agīathana

atī mwīrī ūcio ūrutwo mūtī igūrū, ūikio hau itoonyero-inī rīa kīhingo gīa itūūra rīu, magīcooka makūūigīrīra hība nene ya mahiga, nayo īrī o ho nginya ūmūthī.

Kwerūhia Kīrīkanīro Kīrīma-inī kīa Ebali

³⁰ Thuutha wa ūguo Joshua agīakīra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kīgongona o kūu kīrīma-inī kīa Ebali,

³¹ o ta ūrīa Musa ndungata ya Jehova aathīte andū a Isiraeli. Aagīakire o ta ūrīa kwandīkītwo thīinī wa Ibuku rīa Watho wa Musa, kīgongona kīrī kīa mahiga matarī maicūhie, hatarī indo cia wīra cia kīgera ikūhūthīrīwo ho. Igūrū rīakīo makīrūtīra Jehova maruta ma njino na magongona ma ūiguano.

³² Nake Joshua akīandīka watho wa Musa igūrū rīa mahiga macio, aandīkire andū a Isiraeli marī ho makīlonagīra.

³³ Na rīrī, andū a Isiraeli othe, na andū a kūngī na ene būrūri o ūndū ūmwe, hamwe na athuuri ao, na anene na atuithania ciira, makīrūgama mīena yeerī ya ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova mang'etheire athīnjīri-Ngai, arīa maarī Alawii na nīo maarīkuuaga. Nuthu ya andū yarūgamīte mbere ya kīrīma kīa Gerizimu, na nuthu ūyo ūngī ūkarūgama mbere ya kīrīma kīa Ebali, o ta ūrīa Musa ndungata ya Jehova aathanīte mbere ūyo rīrīa aarutanire ūhoro wa kūrathimaga andū a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ūcio, Joshua agīthoma ciugo ciothe cia Watho, agīthoma irathimo o na agīthoma irumi, o ta ūrīa kwaandīkītwo Ibuku-inī rīa Watho.

35 Gūtirī kiugo o na kīmwe kīa iria ciathe Musa aathanīte Joshua ataathomeire kīngano kīu giothe kīa Isiraeli, o hamwe na andū-a-nja na ciana na andū o kūngī arīa maatūranagia nao.

9

Wara wa Andū a Gibeoni

1 Na rīrīa athamaki othe arīa maarī mwena wa ithūiro wa Rūūi rwa Jorodani maiguire maündū macio, na arīa maarī būrūri ūrīa ūrī irīma, na arīa maarī ituamba-ini ciikūrūko cia irīma cia mwena wa ithūiro, na kūu hūgūrūrū-inī cia Iria rīrīa Inene guothe o nginya Lebanoni (nīo athamaki a andū a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi),

2 magīcookanīrīra hamwe nīguo mahūrane na Joshua na Isiraeli.

3 No rīrī, rīrīa andū a Gibeoni* maaiguire ūrīa Joshua ekīte itūūra rīa Jeriko o na rīa Ai,

4 magīka ūndū wa wara. Magīthīi marī ta andū matūmītwo marī na ndigiri ciao ikuuithīto makūnia matarūkangu, na mondo ngūrū mūno cia ndibei irī nduūkangu na igatumwo.

5 Nao arūme acio meekīrīte iraatū ciarī ndarūku, ciarī na iraka, na makehumba nguo ngūrū. Irio ciao ciathe iria meekuuīre rīgu ciarī nyūmū na ikagīa mbuu.

6 Nao magīthīi kūrī Joshua kambī-inī o kūu Giligali, makīmwīra atīrī we mwene hamwe na andū a Isiraeli, “Tūūkīte kuuma būrūri

---

* **9:3** Itūūra rīa Gibeoni rīarī kilomita 10 kuuma Jerusalemu.

wa kūraya mūno na gūkū; tondū ūcio gīai kīrīkanīro na ithuī.”

⁷ Nao andū a Isiraeli makīira Ahivi[†] acio atīrī, “Hihi no gūkorwo mūtūruga o gūkū gūkuhī na ithuī, tūngīhota atīa kūgīa kīrīkanīro na inyuī?”

⁸ Nao magīcookeria Joshua atīrī, “Ithuī tūrī ndungata ciaku.”

Ningī Joshua akīmooria atīrī, “Inyuī mūrī a, na muumīte kū?”

⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Ithuī ndungata ciaku tuumīte būrūri wa kūraya mūno na gūkū, tūkīte nī ūndū wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nīgūkorwo nītūiguīte ūhoro wake: o na maūndū mothe marīa eekire būrūri wa Misiri,

¹⁰ na ūrīa wothe eekire athamaki arīa eerī a Aamori kūu irathīro rīa Rūūi rwa Jorodani, nao nī Sihoni mūthamaki wa Heshiboni, na Ogu mūthamaki wa Bashani, ūrīa wathamakaga Ashitarothu.

¹¹ Nao athuuri atongoria aitū na andū arīa othe matūruga būrūri witū nīmatwīrire atīrī, ‘Kuuai irio nī ūndū wa rūgendo rwanyu, mūthīi mūcemanie na andū acio, na mūmeere atīrī, “Ithuī tūrī ndungata cianyu; gīai kīrīkanīro na ithuī.”’

¹² Irīo ici ciitū cia rīīgu ciarī hiū mūthenya ūrīa tuoimire gwitū tūke kūrī inyuī. No rīu ta kīonei ūrīa ciūmīte na ikagīa mbuu.

¹³ Nacio mondo ici ciarī njerū tūgīciyūria ndibei, no rīu ta kīonei ūrīa ituīkangīte. Na-

---

[†] 9:7 Ahivi maarī gīkundi kīa andū arīa kīhumo kīao kīarī Mesopotamia. Andū aya nīo moīkaine ta Aamori thīnī wa ibuku rīa Samūeli wa Keerī.

cio nguo ciitū na iraatū nñikûrîte nñ ūndū wa rûgendo kûraiha mûno.”

¹⁴ Nao andū a Isiraeli makîrora irio imwe cia andū acio, no matiigana kûhooya kîrîra kuuma harî Jehova.

¹⁵ Nake Joshua akîgîa kîrîkanîro gîa thayû nao atî areke matûûre muoyo, nao atongoria a kîngano kîu kîa andû a Isiraeli magîkîra ûhoro ūcio hinya na mwîhîtwa.

¹⁶ Mîthenya îtatû thuutha wa kûgîa na kîrîkanîro kîu na andû acio a Gibeoni, andû a Isiraeli makîigua atî andû acio maahakanîte nao, na maatûûraga o hakuhî nao.

¹⁷ Nñ ūndû ūcio andû a Isiraeli makiumagara, na mûthenya wa gatatû magîkînya matûûra-inî mao manene, na nîmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu.

¹⁸ No andû a Isiraeli matiigana kûmahûûra, nñ ūndû atongoria a kîngano kîao nîmehîtîte na mwîhîtwa makîgwetaga rîltwa rîa Jehova Ngai wa Isiraeli.

Nakîo kîngano kîu glothe gîkînuguna nñ ūndû wa atongoria acio,

¹⁹ no atongoria acio othe makîmacookeria atîrî, “Nîtwîhîtîte na mwîhîtwa tûkîgwetaga rîltwa rîa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondû ūcio tûtingîmahutia.

²⁰ Ûrîa tûngîmeeka nñ atîrî: Nñ tûkûreka matûûre muoyo, nîgeetha tûtikanacookererwo nñ marakara nñ ūndû wâ kuuna mwîhîtwa ûrîa twehîtire nñ ūndû wao.”

²¹ O na ningî makîmeera atîrî, “Rekei matûûre muoyo, no matuîke a kuunaga ngû na a

gütahagīra kīrīndī gīkī gīothe gīa Isiraeli maaī." Nī ūndū ūcio atongoria makīiga kīrīko kīao kūrī andū acio a Gibeoni.

²² Ningī Joshua agīita andū acio a Gibeoni akīmooria atīrī, "Nī kīi gīatūmire mūtūheenie rīrīa mwoigire atīrī, 'Tūtūrīaga kūndū kūraya mūno na inyuī,' o rīrīa mūtūrīaga o gūkū gūkuhī na ithuī?

²³ Tondū ūcio nīmwagwatwo nī kīrumi, na inyuī mūtīgatiga gūtuīka ndungata cia kuuna ngū na gütahagīra nyūmba ya Ngai wakwa maaī."

²⁴ Nao magīcookeria Joshua makīmwīra atīrī, "Ithuī ndungata ciaku nītwerirwo o wega ūrīa Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamūhe būrūri ūyū wothe, na atī aniine andū othe arīa matūrīaga kuo mehere mbere yanyu. Nī ūndū ūcio tūgītīgīra mūno, tweciria ūrīa mūngītūrīaga, na nīkīo twekire ūndū ūcio.

²⁵ Na rīrī, rīu tūrī moko-inī maku. Twīke ūndū ūrīa wothe ūkuona ūrī mwega na wa kīhooto."

²⁶ Nī ūndū ūcio Joshua akīmahonokia kuuma kūrī andū a Isiraeli, na matiamoragire.

²⁷ Mūthenya o ro ūcio Joshua agītua andū acio a Gibeoni oini a ngū na atahīri mūngī wa Isiraeli maaī, o na atahīri kīgongona kīa Jehova maaī o harīa hothe Jehova angīathuurire. Ūguo nīguo matūire nginya ūmūthī.

10

Riūa Kūrūgama

¹ Na rīrīa, Adoni-Zedeki mūthamaki wa Jerusalemu aiguire atī Joshua nīarīkītie

gütunyana itūura rĩa Ai na akariananga o biū, na ageeka Ai na mūthamaki wario o ta ūrĩa ekite itūura rĩa Jeriko na mūthamaki wario, na atĩ andū a Gibeoni nīmagite kīrīkanīro gĩa thayū na Israeli na atĩ maatūruga hakuhī nao-rĩ.

² Nake, we na andū ake makimaka mūno nī ūndū wa ūhoro ūcio, nīgūkorwo Gibeoni rīarī itūura inene na rĩa bata, o ta rīmwe rĩa matūura marĩa maakoragwo marĩ ma ūthamaki; na rīarī inene gūkīra Ai, o na ningī andū a rīo othe maarī njamba cia ita.

³ Nī ūndū ūcio Adoni-Zedeki mūthamaki wa Jerusalemu agitūmanīra Hohamu mūthamaki wa Hebironi, na Piramu mūthamaki wa Jaramuthu, na Jafia mūthamaki wa Lakishi, o na Debiri mūthamaki wa Egiloni,

⁴ akīmeera atīrī, “Ambatai mūuke mūndeithie kūhūura Gibeoni, nī ūndū nīmagite kīrīkanīro gĩa thayū na Joshua na andū a Israeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nī athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magīcookanīrīra hamwe. Makīambata na mbūtū ciao ciathe cia ita, nao makīamba hema ciao mang'etheire itūura rĩa Gibeoni, makīrītharīkīra.

⁶ Nao andū a Gibeoni magitūmanīra Joshua o kū Giligali kambī-inī yake, makīmwīra atīrī, “Ndūgatiganīrie ndungata ciaku. Ambata, ūuke gūkū narua nīguo ūtūhonokie! Tūteithie nī ūndū athamaki othe a Aamori arĩa matūruga būrūri ūrĩa ūrī irīma nīmacookanīrīre

matūūkīrīre.”*

⁷ Nī ūndū ūcio Joshua akīambata akiuma Giligali arī na ita rīake rīothe hamwe na njamba ciake cia ita iria irī hinya.

⁸ Nake Jehova akīira Joshua atīrī, “Ndūkametigīre, nī ūndū nīndīmaneanīte moko-inī maku. Gūtirī mūndū o na ūmwe wao ūkūhota gūgwītiiria.”

⁹ Thuutha wa gūthīi ūtukū wothe kuuma Giligali, Joshua akīmahithūkīra o rīmwe.

¹⁰ Nake Jehova akīmarehere kīrigiicano mbere ya Isiraeli, nao makīmatooria o biū kūu Gibeoni. Ningī andū a Isiraeli makīmateng’eria na njīra īrīa yathiīte yambatīte nginya Bethi-Horoni, magīthīi makīmooragaga o nginya Azeka na Makeda.

¹¹ Hīndī īyo moragīra andū a Isiraeli maikūrūkīte kuuma Bethi-Horoni marorete Azeka-rī, Jehova akīmagūithīria mahiga manene ma mbura kuuma igūrū, nao andū aingī makīragwo nī mahiga macio ma mbura o na gūkīra arīa mooragītwo nī andū a Isiraeli na rūhiū rwa njora.

¹² Mūthenya ūrīa Jehova aaneanire Aamori kūrī a Isiraeli-rī, Joshua akīarīria Jehova, andū a Isiraeli makīguaga, akīmwīra atīrī:

“We riūa-rī, rūgama o ūguo wīhaande igūrū rīa Gibeoni,

O nawe mweri-rī, rūgama o ro ūguo wīhaande igūrū rīa Gītuamba kīa Ai-jaloni.”

* **10:6** Kīrīkanīro kīrīa Joshua aagūire nakīo na andū a Gibeoni kīarī atī mangītharīkīrwo Aisiraeli nīmarīmateithagia.

13 Nī ūndū ūcio riūa rīkīrūgama o ro ūguo,
naguo mweri ūkīrūgama,
o nginya rīrīa rūrīrī rūu rwerīhīirie harī thū
ciao,
o ta ūrīa kwandīkītwo Ibuku-inī rīa Jasharu.

Riūa rīarūgamire o kūu matu-inī gatagatī na
rīkīamba gūtiga gūthūa handū ha mūthenya
mūgima.

14 Gūtirī kwagīa mūthenya ūngī ta ūcio mbere
īyo kana thuutha ūcio, mūthenya ūrīa Jehova
aacookirie mahooya ta macio. Ti-itherū Jehova
nīwe warūagīrīra andū a Isiraeli!

15 Nake Joshua agīcooka hamwe na andū othe
a Isiraeli kambī-inī kūu Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kūūragwo

16 Na rīrī, athamaki acio atano nīmoorīte na
magathīi makehitha thīinī wa ngurunga kūu
Makeda.

17 Rīrīa Joshua eerirwo atī athamaki acio
nīmonetwo mehithīte ngurunga-inī kūu
Makeda,

18 akiuga atīrī, “Garagariai mahiga manene
mūhinge mūromo wa ngurunga īyo na mūige
arangīri ho.

19 No inyuī mūtigatithie. Teng’eriai thū
cianyu, mūcitharīkīre mūcirutītie na thuutha,
na mūtikareke itoonye matūūra macio manene,
nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīacineanīte
moko-inī manyu.”

20 Nī ūndū ūcio Joshua hamwe na andū
a Isiraeli makīmaniina biū, hakuhī kwage
mūndū o na ūmwe ūgūtigara, no anini arīa

maatigarire n̄imahotire kūrīra matūura mao manene marīa maarī mairigīre.

²¹ Mbūtū yothe ya ita īgīgīcooka kambī kūrī Joshua o kū Makeda na thayū, na gūtīrī mūndū o na ūmwe wacookire kwaria kiugo glā gūkīrīra andū a Israeli.

²² Joshua agīcooka akiuga atīrī, “Hingūrai mūromo wa ngurunga-inī na mūndehere athamaki acio atano.”

²³ Nī ūndū ūcio magīka o ūguo, makīruta athamaki acio atano kuuma ngurunga-inī, na n̄io athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o na Egiloni.

²⁴ Athamaki acio marīkia kūrehwo harī Joshua, agīta andū othe a Israeli na akiīra anene a ita arīa mathīte nake atīrī, “Ūkai haha, mūkinye athamaki aya ngingo.” Nī ūndū ūcio makiumīra, magīkinya athamaki acio ngingo.

²⁵ Joshua akīmeera atīrī, “Mūtigetigīre kana mūkue ngoro. Gīai na hinya na mūmīrīrie. Ūū nīguo Jehova arīkaga thū cianyu ciothe iria mūrīrūaga nacio.”

²⁶ Nake Joshua akīringa athamaki acio akīmooraga, agīcooka akīmacuuria igūrū rīa mītī ītano, nao magītinda macunjurīte mītī-inī īyo nginya hwaī-inī.

²⁷ Riūa rīgīthūa-rī, Joshua agīathana, nayo mīrī ya andū acio īgīcuurūrio kuuma mītī-inī, īgīkio ngurunga īrīa mee hithīte; na hau mūromo-inī wa ngurunga īyo hakīigwo mahiga manene mūno, namo matūire ho o na ūmūthī.

²⁸ Mūthenya ūcio, Joshua agītunyana itūūra rīa Makeda; akīniina mūthamaki na itūūra rīu

na rūhiū rwa njora, na akīniina andū othe arīa maarī thīnī warīo biū. Ndaatigirie mūndū o na ūmwe arī muoyo; na agīka mūthamaki wa Makeda o ta ūrīa eekire mūthamaki wa Jeriko.

Gūtoorio kwa Matūūra ma Mwēna wa Gūthini

²⁹ Ningī Joshua na Isiraeli rīothe arīa maarī hamwe nake makiuma kū Makeda magīthīi nginya itūūra rīa Libina na makīrītharīkīra.

³⁰ Nake Jehova akīneana itūūra rīu o narīo na mūthamaki warīo moko-inī ma andū a Isiraeli. Nake Joshua akīniina itūūra rīu na andū arīa maarī kuo na rūhiū rwa njora. Ndaigana gūtigia mūndū o na ūmwe thīnī warīo arī muoyo. Nake agīka mūthamaki warīo o ta ūrīa eekire mūthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makiuma kū Libina magīthīi nginya Lakishi; makīrīng'etherā, makīrītharīkīra.

³² Nake Jehova akīneana Lakishi kūrī Isiraeli, nake Joshua akīrītunyana mūthenya wa keerī. Itūūra rīu akīrīniina na rūhiū rwa njora o hamwe na andū othe arīa maarī thīnī warīo, o ta ūrīa eekire Libina.

³³ O hīndī īyo, nake Horamu mūthamaki wa Gezeri niokīte gūteithia Lakishi, no Joshua akīmūhoota hamwe na mbūtū yake, o nginya gūkiaga mūndū watigarire muoyo.

³⁴ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makiuma kū Lakishi magīthīi nginya Egiloni; makīrīng'etherā makīrītharīkīra.

³⁵ Nao magītunyana itūūra rīu mūthenya o ro ūcio, na makīrīniina biū na rūhiū rwa njora, na

makīniina andū othe arīa maarī thīinī warīo, o ta ūrīa meekīte Lakishi.

³⁶ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake, makīambata kuuma Egiloni magīthīi nginya Hebironi, makīrītharīkīra.

³⁷ Magītunyana itūūra rīu, na makīrīniina na rūhiū rwa njora hamwe na mūthamaki warīo, na tūtūūra twarīo, na arīa othe maarī thīinī watuo. Matiatigirie mūndū o na ūmwe arī muoyo. Nao makīrīananga biū hamwe na arīa othe maarī thīinī warīo, o ta ūrīa meekīte Egiloni.

³⁸ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī nake makīhūndūka, magītharīkīra Debiri.

³⁹ Magītunyana itūūra rīu, na mūthamaki warīo, na tūtūūra twarīo, makīmaniina na rūhiū rwa njora. Makīananga arīa maarī thīinī warīo biū. Matiatigirie mūndū o na ūmwe arī muoyo. Nao magīika Debiri na mūthamaki warīo o ta ūrīa meekīte Libīna na mūthamaki warīo, na noguo meekīte Hebironi.

⁴⁰ Nī ūndū ūcio Joshua agītooria mwena ūcio wothe, naguo būrūri ūrīa ūrī irīma, o na Negevu, na ituamba-inī cīa irīma cīa mwena wa ithūiro, o na kūu ciikūrūko-inī cīa irīma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie mūndū o na ūmwe arī muoyo. Nīanangire arīa othe maarī na mīhūmū, o ta ūrīa Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanīte.

⁴¹ Joshua akīmatooria kuuma Kadeshi-Barinea nginya Gaza na kuuma mwena ūcio wothe wa Gosheni[†] nginya Gibeoni.

---

† **10:41** Būrūri ūyū wa Gosheni tiguo ūrīa watūūragwo nī andū a Isiraeli hakuhī na Rūūi rwa Nili.

⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabūrūri mao-rī, Joshua aamahootire na itharīkīra rīmwe, nī ūndū Jehova, Ngai wa Israeli nīwe warūagīrīra Israeli.

⁴³ Nake Joshua agīcooka hamwe na andū othe a Israeli kambī-inī kūu Giligali.

11

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kūhootwo

¹ Na rīrī, rīrīa Jabini mūthamaki wa Hazoru aiguire ūhoro wa maūndū macio, agītūma ūhoro kūrī Jobabu mūthamaki wa Madoni, kūrī athamaki a Shimuroni na Akishafu,

² o na kūrī athamaki a mwena wa gathigathini arīa maarī irīma-inī, o kūu Araba mwena wa gūthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithūīro, o na kūu Nafothu-Dori mwena wa ithūīro;

³ na kūrī Akaanani arīa matūire mwena wa irathīro na wa ithūīro; na kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi o kūu būrūri ūcio wa irīma; o na kūrī Ahivi kūu mūhuro wa Herimoni rūgongo rwa Mizipa.

⁴ Nao magīūka na mbūtū ciao ciothe cia ita, na gīkundi kīnene kīa mbarathi na ngaari cia ita, maarī mbūtū nene mūno, makaingīha o ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria.

⁵ Athamaki acio othe magīturanīra mbūtū ciao, na makīamba kambī hamwe gūkuhī na maaī ma Meromu, nīgeetha mahūūrane na Israeli.

⁶ Nake Jehova akīīra Joshua atīrī, "Ndūkametigīre, tondū rūciū ihinda ta rīrī

nīngamaneana othe kūrī Israeli, moragītwo. Mūgaatinia mbarathi ciao mītari ithue, na mūcine ngaari ciao cia ita na mwaki."

⁷ Nī ūndū ūcio Joshua na mbūtū yake yothe ya ita, makīmakorerera o rīmwe kūu maaī ma Meromu, makīmatharīkīra,

⁸ nake Jehova akīmaneana moko-inī ma Israeli. Nao makīmahoota makīmaingatithia o nginya Sidoni īrīa Nene, makīmakinyia Misirefothu-Aimu, o na makīmakinyia Gītuamba kīa Mizipa kīrīa kīrī mwena wa irathīro, o nginya hakīaga mūndū watigirwo arī muoyo.

⁹ Joshua akīmeeka o ta ūrīa Jehova aathanīte: Agītinia mbarathi ciao mītari, na agīcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Ningī Joshua akīhūndūka na agītunyana itūūra rīa Hazoru na akīūraga mūthamaki warīo na rūhiū rwa njora. (Hazoru nīrīo rīarī itūūra inene mothamaki-inī macio).

¹¹ Nao makīūraga andū arīa othe maarī kuo na rūhiū rwa njora. Makīmaniina biū na matiigana gūtigia kīndū o na kīmwe kīarī na mīhūmū, nake agīcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agītunyana matūūra macio mothe ma ūthamaki na athamaki a mo, na akīmooraga na rūhiū rwa njora. Akīmaniina biū, o ta ūrīa Musa ndungata ya Jehova aathanīte.

¹³ No rīrī, Israeli matiigana gūcina itūūra o na rīmwe rīa marīa maakītwo ihumbu-inī, o tiga itūūra rīa Hazoru, rīrīa Joshua aacinire.

¹⁴ Andū a Israeli nīmekuuīire indo ciothe iria maataahire, na mahiū ma matūūra macio, no

makīūraga andū othe na rūhiū rwa njora o nginya makīmaniina biū, na matiigana gūtiga mūndū o na ūmwe warī na mīhūmū.

¹⁵ O ta ūrīa Jehova aathire ndungata yake Musa-rī, ūguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agīka o ta ūguo; gūtirī ūndū o na ūmwe atekire wa maūndū marīa Jehova aathīte Musa mekwo.

¹⁶ Nī ūndū ūcio Joshua agītunyana būrūri ūcio wothe: nīguo būrūri ūrīa ūrī irīma, na būrūri wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe, na ituamba cia irīma cia mwena wa ithūiro, na būrūri wa Araba, na irīma cia kūu Israeli o na ituamba ciacio,

¹⁷ na kuuma kīrīma kīa Halaku, kīrīa kīrorete mwena wa Seiru, nginya Baali-Gadi kūu Gītuamba kīa Lebanoni mūhuro wa kīrīma kīa Herimoni. Akīnyiita athamaki ao othe, na akīmahūura, akīmooraga.

¹⁸ Joshua nīarūire mbaara na athamaki acio othe ihinda iraaya.

¹⁹ Na tiga o Ahivi arīa maatūūraga Gibeoni, gūtirī itūūra inene o na rīmwe rīagīire kīrīkanīro gīa thayū na andū a Israeli, nao andū a Israeli magītunyana matūūra macio mothe na ūndū wa kūrūa mbaara nao.

²⁰ Nīgūkorwo nī Jehova we mwene watūmire, momie ngoro ciao nīguo makarūe mbaara na andū a Israeli, nīgeetha amaniine biū, amaniine o kūmaniina atekūmaiguīra tha, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

²¹ O hīndī ūyo Joshua agīthīī akīniina andū a Anaki kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma

bürūri wothe ūrĩa wa irĩma wa Juda, na kuuma bürūri wothe ūrĩa wa irĩma wa Isiraeli. Joshua akĩmaniina biū hamwe na matūūra mao.

²² Na gütirĩ mündū o na ūmwe wa Anaki bürūri ūcio wa Isiraeli; no itūūra rĩa Gaza, na rĩa Gathu, na rĩa Ashidodi nĩ gwatigarire andū amwe ao.

²³ Nĩ ūndū ūcio Joshua agitunyana bürūri ūcio wothe, o ta ūrĩa Jehova aathîte Musa, nake akīūhe andū a Isiraeli ūtuïke igai rĩao na ūgaywo kûringana na ūrĩa mihîrîga yagayanîtio.

Naguo bürūri ūkîhoorera, gûkiaga mbaara.

12

Mütaratara wa Athamaki arĩa Maahootirwo

¹ Na rîrî, aya nîo athamaki a bürūri arĩa maahootirwo nî andū a Isiraeli na makînyiitîra bürûri wao wa mwena wa irathîro mûrîmo ūcio ūngî wa Jorodani, kuuma mûkuru wa Rûûî rwa Arinoni nginya kîrîma kîa Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa irathîro wa Araba:

² Athamaki acio nî Sihoni wa Aamori, ūrĩa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itûûra rĩa Aroeri rîrîa rîrî rûteere-inî rwa mûkuru wa Arinoni, o na kuuma itûûra rîrîa rîrî gatagatî ka mûkuru ūcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rûûî rwa Jaboku, rûrîa rûrî mûhaka-inî wa Aamoni.

³ O na nîathanaga mwena wa irathîro wa Araba, kuuma Iria rĩa Kinerethu nginya iria rĩa Araba (nîrîo Iria rĩa Cumbî), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningî gûthiî na mwena

wa gūthini agakinya mūhuro wa kīanda kīa
iharūrūka cia Pisiga.

4 Ningī andū a Isiraeli magītunyana būrūri wa
Ogu mūthamaki wa Bashani,

ūmwe wa matigari ma andū a Refaimu arīa
maatūrūga kū Ashitarothu na Edirei.

5 Aathanaga Kīrīma kīa Herimoni, na Saleka,
na Bashani guothe, o nginya mūhaka-inī wa
andū a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya
Gileadi o nginya mūhaka-inī wao na Sihoni
mūthamaki wa Heshiboni.

6 Musa ndungata ya Jehova hamwe na andū a
Isiraeli nīmamatooririe. Nake Musa ndungata
ya Jehova akīheana būrūri wao kūrī andū a
Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa
Manase, gūtuīke igai rīao.

7 Acio nīo athamaki a būrūri ūrīa Joshua
na andū a Isiraeli maatooririe kū mwena
wa ithūrīro wa Rūrī rwa Jorodani, kuuma
Baali-Gadi, Gītuamba-inī kīa Lebanoni, nginya
Kīrīma kīa Halaku, kīrīa kīrorete na mwena wa
Seiru (mabūrūri mao nīmaheanītwo nī Joshua
kūrī mīhīrīga ya Isiraeli matuīke magai mao
kūringana na ūrīa mīhīrīga yao yagayanītio),

8 būrūri ūrīa ūrī irīma, na ituamba cia mwena
wa ithūrīro, na Araba, na kūrīa kūrī ciikūrūko
cia irīma, na kūu werū-inī, o na Negevu, nī mo
mabūrūri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na
Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi):

9 mūthamaki wa Jeriko, ūmwe,

- na mūthamaki wa Ai (hakuhī na Betheli),
     ūmwe,
- ¹⁰ na mūthamaki wa Jerusalemu, ūmwe,
     na mūthamaki wa Hebironi, ūmwe,
- ¹¹ na mūthamaki wa Jaramuthu, ūmwe,
     na mūthamaki wa Lakishi, ūmwe,
- ¹² na mūthamaki wa Egiloni, ūmwe,
     na mūthamaki wa Gezeri, ūmwe,
- ¹³ na mūthamaki wa Debiri, ūmwe,
     na mūthamaki wa Gederi, ūmwe,
- ¹⁴ na mūthamaki wa Horoma, ūmwe,
     na mūthamaki wa Aradi, ūmwe,
- ¹⁵ na mūthamaki wa Libina, ūmwe,
     na mūthamaki wa Adulamu, ūmwe,
- ¹⁶ na mūthamaki wa Makeda, ūmwe,
     na mūthamaki wa Betheli, ūmwe,
- ¹⁷ na mūthamaki wa Tapua, ūmwe,
     na mūthamaki wa Heferi, ūmwe,
- ¹⁸ na mūthamaki wa Afeku, ūmwe,
     na mūthamaki wa Lasharoni, ūmwe,
- ¹⁹ na mūthamaki wa Madoni, ūmwe,
     na mūthamaki wa Hazoru, ūmwe,
- ²⁰ na mūthamaki wa Shimuroni Meroni,
     ūmwe,
     na mūthamaki wa Akishafu, ūmwe,
- ²¹ na mūthamaki wa Taanaka, ūmwe,
     na mūthamaki wa Megido, ūmwe,
- ²² na mūthamaki wa Kedeshi, ūmwe,
     na mūthamaki wa Jokineamu itūūra rī kūu
         Karimeli, ūmwe,
- ²³ na mūthamaki wa Dori (kūu Nafothu-Dori),
     ūmwe,
     na mūthamaki wa Goimu kūu Giligali,
     ūmwe,
- ²⁴ na mūthamaki wa Tiriza, ūmwe;

athamaki acio othe maarī mīrongo ītatū na ūmwe.

13

Būrūri ūrīa Watigaire Gūtahwo

¹ Na rīrī, rīrīa Joshua aarī mündū mūkūrū na mīaka yake īkaingīha-rī, Jehova akīmwīra atīrī, “Ūrī mūkūrū mūno,* na no gūtigarīte būrūri mūnene mūno wa kwīgwatīrwo ūtuīke wanyu.

² “Ūyū nīguo būrūri ūrīa ūtigarīte: nī ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Ageshuru:

³ kuuma Rūūi rwa Shihoru mwena wa irathīro wa būrūri wa Misiri, o nginya būrūri wa Ekironi ūrīa ūrī mwena wa gathigathini, ūrīa wonagwo ūrī būrūri wa Akaanani (nīguo būrūri wa aathani arīa atano a Afilisti arīa maathanaga kūu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nīguo būrūri wa Aavimu);

⁴ kuuma gūthini, būrūri wothe wa andū a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gūthīi nginya Afeku, rūgongo rwa Aamori,

⁵ na būrūri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathīro, kuuma Baali-Gadi mūhuro wa kīrima kīa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

⁶ “Andū othe arīa matūūraga būrūri ūrīa ūrī irīma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nīo Asidoni othe, nī niī ngaamaingata

---

* **13:1** Ihinda-inī rīrī Joshua aarī na ūkūrū wa gatagatī ka mīaka 90 na 100, nake Kalebu aarī wa mīaka 85.

mehere mbere ya andū a Isiraeli. Nawe ūtigīrīre nīwagaïra Isiraeli bürūri ūcio ūtuïke igai rīao o ta ūrīa ngwathīte,

⁷ na ūügæe ūtuïke igai harī mīhīrīga ūyo kenda, hamwe na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.”

*Kūgaywo kwa Bürūri wa Mwena wa Irathīro
rīa Jorodani*

⁸ Nuthu ūyo ūngī ya andū a mūhīrīga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nīmarīkītie kwamūkīra igai rīrīa Musa aamaheete kūu mwena wa irathīro rīa Rūūi rwa Jorodani, ta ūrīa we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

⁹ Naguo mūhaka ūcio woimīte Aroeri rūteere-inī rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itūūra rīrīa rīarī gatagatī ka mūkuru ūcio, hamwe na werū ūrīa mūtūūgīru kūu Medeba, nginya o Diboni,

¹⁰ na matūūra mothe ma Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa wathamakaga Heshiboni, nginya o mūhaka wa Aamoni.

¹¹ Ningī ūgakinya Gileadi, bürūri wa andū a Geshuru na Maaka, o na kīrima kīa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka,

¹² ūguo nī kuuga ūthamaki wothe wa Ogu kūu Bashani, ūrīa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ūcio nīwe warī wa mūico wa matigari ma Arefaimu. Musa nīamatooretie na agataha bürūri wao.

¹³ No rīrī, andū a Isiraeli matiigana kūingata andū a Geshuru na Maaka; nī ūndū ūcio matūūraga hamwe na andū a Isiraeli nginya ūmūthī.

14 No ndaigana kūhe Alawii igai, kuona atī maruta mothe ma njino marĩa maarutagĩrwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩmo maarĩ igai rĩao, o ta ūrĩa aameriire.

15 Nake Musa akigaïra mūhĩrĩga wa Rubeni, kūringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarii:

16 Būrūri ūrĩa uumîte Aroeri rûteere-inĩ rwa mûkuru wa Arinoni, na kuuma itûura rîrĩa rîrã gatagatî ka mûkuru ūcio, na kûrĩa guothe gütûugîru kûhîtûka Medeba,

17 nginya Heshiboni na matûura mario marĩa maarĩ werû-inĩ ūcio mûtûugîru, na nĩmo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na

18 Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na

19 Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rîrĩa rîrĩa kîrîma igûrû kîrîa kîarî kûu gîtuamba kûu,

20 na Bethi-Peoru, na iharûrûka cia Pisiga, na Bethi-Jeshimothu,

21 o na matûura mothe marĩa maarĩ werû-inĩ ūcio mûtûugîru o hamwe na ûthamaki wothe wa Sihoni mûthamaki wa Aamori, ūrĩa waathanaga Heshiboni. Musa nîamûtooretie na agatooria anene a Midiani, na Evi, nao nî Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyiitanîte na Sihoni arĩa maatûire bûrûri ūcio.

22 Hamwe na arĩa mooragîirwo mbaara-inĩ, andû a Isiraeli nîmooragîte Balamu mûrû wa Beori ūrĩa warî mûragûri na rûhiû rwa njora.

23 Mûhaka wa mûhîrîga wa Rubeni warî hûgûrûrû-inĩ cia Rûûi rwa Jorodani. Matûura

macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Rubeni, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

24 Ūyū nīguo būrūri ūrīa Musa aaheete mūhīrīga wa Gadi, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī:

25 Nī būrūri wa Jazeri, na matūūra mothe ma Gileadi, na nuthu ya būrūri wa andū a Amoni o nginya Aroeri, gūkuhī na Raba;

26 na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya būrūri wa Debiri;

27 na kūu gītuamba-inī, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kūu kūngī gwathanagwo nī Sihoni mūthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathīro wa Rūūī rwa Jorodani, būrūri ūrīa ūkinyīte mūthia-inī wa Iria rīa Kinerethu).

28 Matūūra macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maatuīkire igai rīa mūhīrīga wa Gadi, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

29 Ūyū nīguo būrūri ūrīa Musa aaheete nuthu ya mūhīrīga wa Manase, ūguo nī kuuga nuthu ya nyūmba ya njiaro cia Manase, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī:

30 Nī būrūri ūrīa uumīte o Mahanaimu, hamwe na Bashani guothe, kūrīa guothe gwathanagwo nī Ogu mūthamaki wa Bashani, o na matūūra mothe ma Jairu kūu Bashani, namo mothe nī matūūra mīrongo ītandatū,

31 nuthu ya Gileadi, na Ashitarothu na Edirei

(matūūra ma mūthamaki ma Ogu marĩa maarĩ kūu Bashani). Kūu nīkuo kwarĩ kwa njiaro cia Makiru mūrū wa Manase, ūguo nī kuuga nuthu ya ariū a Makiru, kūringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarii.

32 Rīrī nīrīo igai rīrīa Musa aaheanīte hīndī ūrīa aarī kūu werū-inī wa Amoabi mūrīmo wa Rūūī rwa Jorodani, mwena wa irathīro wa Jeriko.

33 No rīrī, mūhīrīga wa Lawi ndwaheirwo igai nī Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nīwe igai rīao, o ta ūrĩa aamerīire.

14

Kūgaywo kwa Būrūri wa Mwena wa Ithūūro ūrīa Rūūī rwa Jorodani

1 Maya nīmo mabūrūri marĩa andū a Isiraeli maheirwo matuīke igai rīao būrūri-inī wa Kaananī, ūrĩa Eleazaru mūthīnjīri-Ngai,* na Joshua mūrū wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mīhīrīga ya Isiraeli maamagaīire.

2 Magai mao maagairwo na njīra ya gūcuukīra mītī kūrī o mīhīrīga ūyo kenda na nuthu, o ta ūrĩa Jehova aathīte Musa,

3 nīgūkorwo Musa nīaheete mīhīrīga ūrī na nuthu igai rīao mwena wa irathīro wa Rūūī rwa Jorodani. No rīrī, ndaaheete Alawii igai hamwe na andū acio angī,

4 nīgūkorwo ariū a Jusufu nīmatuīkīte mīhīrīga ūrī, nīyo mūhīrīga wa Manase, na wa

---

* **14:1** Eliazaru aarī mūrū wa Harūni.

Efiraimu.[†] Alawii matiigana kūgaīrwo ithaka tiga o matūūra ma gūtūūra, na ithaka iria ciarigiicūirie matūūra macio cia kūriithagia ndūūru ciao cia mbūri na ng'ombe.

⁵ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makīgayania būrūri ūcio o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Kalebu Kūheo Hebironi

⁶ Na rīrī, andū a mūhīrīga wa Juda magīthīi kūrī Joshua kūu Giligali, nake Kalebu mūrū wa Jefune ūrīa Mūkenizi akīmwīra atīrī, "Wee nīnūū ūhoro ūrīa Jehova eerire Musa mūndū wa Ngai ūkonīi nī nawe tūrī kūu Kadeshi-Barinea.

⁷ Niī ndaarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īna hīndī ūrīa Musa ndungata ya Jehova aandūmire kuuma Kadeshi-Barinea thiī ngathigaane būrūri ūcio. Nīndamūcookeirie ūhoro o ta ūrīa warī ngoro-inī yakwa,

⁸ no rīrī, ariū a ithe witū arīa twaambatanītie nao nīmatūmire ngoro cia andū ciyūrwo nī guoya. No o na kūrī ūguo-rī, nī nī ndarūmīrīire Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe.

⁹ Nī ūndū ūcio, Musa akīhīta na mwīhītwa mūthenya o ro ūcio akīnjīra atīrī, 'Ti-itherū būrūri ūcio makinya maku marakinyangire ūgaatuīka igai rīaku na rīa ciana ciaku nginya tene, nī ūndū nīrūmīrīire Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe.'

¹⁰ "Na rīrī, o ta ūrīa Jehova eranīire nīageeka-rī, nīandūūrītie muoyo mīaka mīrongo īna na ītano kuuma hīndī ūrīa aarīirie Musa akīmūhe

---

[†] **14:4** Jakubu nīoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akīmatua ciana ciake (Kīam 48:5); ūndū ūyū nīguo watūmire Jakubu amagaīre igai ta ciana ciake.

ūhoro ūcio, hīndī īyo yothe Israeli moorūūraga werū-inī. Na rīrī, ndī haha ūmūthī, ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana na ītano!

¹¹ Ndī na hinya ūmūthī o ta ūrīa ndarī naguo mūthenya ūrīa Musa aandūmire; ndī na hinya wa gūthīi mbaara-inī o ta ūrīa ndaarī naguo hīndī īyo, hinya wa gūthīi rūgendo kana wa kūinūka mūciī.

¹² Tondū ūcio rīu kīhe būrūri ūyū wa irīma, o ūrīa Jehova aaririe ūhoro waguo mūthenya ūcio. Wee mwene nīwaiguire mūthenya ūcio atī andū a Anaki maarī kūndū kūu, namo matūūra mao maarī manene na makairigīrwo na hinya mūno, na rīrī, Jehova angīkorwo hamwe na niī andeithie-rī, nīngūmaingata o ta ūrīa oigire.”

¹³ Nake Joshua agīkīrathima Kalebu mūrū wa Jefune, na akīmūhe Hebironi gūtuīke igai rīake.

¹⁴ Nī ūndū ūcio Hebironi gūtūūire kūrī gwa Kalebu mūrū wa Jefune ūcio Mūkenizi kuuma hīndī īyo, nī ūndū nīarūmīrīire Jehova Ngai wa Israeli na ngoro yake yothe.

¹⁵ (Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nī ūndū gwetanītio na Ariba, ūrīa warī mūndū mūnene mūno gūkīra arīa angī othe thīinī wa andū a Anaki).

Naguo būrūri ūkīhoorera, gūkīaga mbaara.

15

Igai rīa Juda

¹ Naguo būrūri ūrīa wagaīirwo mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī, wakinyīte o mūhaka-inī wa būrūri wa Edomu,

o na ūgakinya werū-inī wa Zini gīturi-inī kīa mwena ūcio wa gūthini.

2 Mūhaka wao wa mwena wa gūthini wambīrīire gīcongoco-inī kīa mwena wa gūthini kīa Iria rīa Cumbī,

3 mūhaka ūcio ūkahītūkīra mwena wa gūthini wa Mwanya wa Akirabimu, ūgathiī na mbere o nginya Zini, na ūkambatīrīra na mwena wa gūthini wa Kadeshi-Barinea. Ningī ūgathiī wīgiritanītie na Hezironi, ūkambata ūgakinya Adari, ningī ūkarigiicūka ūgakinya Karika.

4 Ningī wacookete ūgathiī o ro ūguo nginya Azimoni, ūkoimīrīra karūūi ka būrūri wa Misiri, ūkarīkīrīra iria-inī. Ūyū nīguo mūhaka wao wa mwena wa gūthini.

5 Mūhaka wa mwena wa irathīro warī Iria rīa Cumbī nginya mūthia wa Rūūi rwa Jorodani.

Naguo mūhaka wa mwena wa gathigathini wambīrīirie gīcongoco-inī kīa iria mūthia-inī wa Rūūi rwa Jorodani,

6 ūkambatīrīra nginya Bethi-Hogila, na ūgathiī ūhītūkīire mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ūkambata ūgakinya Ihiga-inī rīa Bohani mūrū wa Rubeni.

7 Ningī mūhaka ūcio wacookete ūkambata nginya Debiri uumīte Gītuamba kīa Akori, ūgacooka ūkerekera gathigathini o nginya itūūra-inī rīa Giligali, rīrīa rīang'ethanīire na Mwanya wa Adumimu, mwena wa gūthini wa mūkuru ūcio. Wacookete ūgathiī na mbere ūgakinya maaī-inī ma Eni-Shemeshu, na ūkoimīrīra o kū Eni-Rogeli.

⁸ Ningī ūkambatania na Ḡituamba kĩa Beni-Hinomu ūikūrūkanītie na k̄iharūrūka kĩa mwena wa ḡuthini wa ittūra inene r̄ia Mūjebusi (na n̄ir̄io Jerusalemu). Kuuma hau ūkambata nginya gacūmbīr̄i ga karīma karīa karī mwena wa ithūr̄o wa Ḡituamba kĩa Hinomu o kūu mūthia wa gathigathini wa Ḡituamba kĩa Re-faimu.

⁹ Kuuma gacūmbīr̄i ga karīma mūhaka ūcio werekeire ḡithima kĩa maaī ma Nefitoa, ūkiumīr̄ira matūura-inī ma k̄irīma kĩa Efironi, na ūgaikūrūka ūgakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu).

¹⁰ Ningī mūhaka ūcio ūkarigiicūka na mwena wa ithūr̄o uumīte Baala ūgakinya K̄irīma kĩa Seiru, ūgacooka ūgaaiķūrūkania na k̄iharūrūka kĩa mwena wa gathigathini wa k̄irīma ḡia Jearimu (n̄ik̄io Kesaloni), ūgathiī na mbere ūikūrūkīte nginya Bethi-Shemeshu, na ūgakīra nginya Timina.

¹¹ Ningī mūhaka ūcio ūkoima hau, ūgathiī nginya k̄iharūrūka-inī kĩa mwena wa gathigathini wa Ekironi, ūkehiūria werekeire Shikeroni, ūkahītūka, ūgathiī k̄irīma-inī kĩa Baala, na ūgakinya Jabuneeli. Mūhaka ūcio wathirīire o iria-inī.

¹² Naguo mūhaka wa mwena wa ithūr̄o wegiritanītie na hūgūrūrū cia Iria r̄ir̄ia Inene.

Íyo n̄iyo m̄ihaka īr̄ia yathiūrūrūkīrie andū a mūhīrīga wa Juda, o ta ūr̄ia mbarī ciao ciatariī.

¹³ O ta ūr̄ia Jehova aamwathīte-r̄i, Joshua n̄iaheire Kalebu wa Jefune igai thīnī wa

mūhīrīga wa Juda, akīheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nīwe warī ithe wa Anaki).

¹⁴ Nake Kalebu akīngata Anaki arīa atatū kuuma Hebironi, nīo Sheshai, na Ahimani, na Talimai, arīa njiaro cia Anaki.

¹⁵ Ningī agīcooka agīthīi kūrūa na andū arīa maatūrūaga itūura inene rīa Debiri (kūrūa tene gwetagwo Kiriathu-Safari.)

¹⁶ Nake Kalebu akiuga atīrī, “Mūndū ūrīa ugūtharīkīra na atunyane Kiriathu-Safari, ūcio nīwe ngūhe mwarī wakwa Akisa, amūhikie.”

¹⁷ Nake Othinieli mūrū wa Kenazu, mūrū wa ithe na Kalebu, nīwe watunyanire itūura rīu; nī ūndū ūcio Kalebu akīmūhe mwarī Akisa atuīke mūtumia wake.

¹⁸ Mūthenya ūmwe rīrīa Akisa aathiire kūrī Othinieli-rī, akīringīrīria Akisa ahooe mūgūnda kūrī ithe Kalebu. Aarīkia kuuma igūrū rīa ndigiri yake, Kalebu akīmūuria atīrī, “Ūkwenda ngwīkīre atīa?”

¹⁹ Nake akīmūcookeria atīrī, “Ndagūthaitha ūndathime. Tondū nīñūheete būrūri wa Negevu, he ithima cia maaī o nacio.” Nī ūndū ūcio Kalebu akīmūhe ithima cia mwena wa rūgongo na cia mwena wa kīanda.

²⁰ Rūrī nīrīo igai rīa mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

²¹ Matūura marīa maarī mūthia wa gūthini ma mūhīrīga wa Juda thīinī wa Negevu kwerekera mūhaka wa Edomu maarī maya:

Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri,

- 22 na Kina, na Dimona, na Adada,
 23 na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani,
 24 na Zifu, na Telemu, na Bealothu,
 25 na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi
 (na norño Hazoru),
 26 na Amamu, na Shema, na Molada,
 27 na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-
 Peletu,
 28 na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Bizio-
 thia,
 29 na Baala, na Iimu, na Ezemu,
 30 na Elitoladi, na Chesili, na Horoma,
 31 na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana,
 32 na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na
 Rimoni; mothe nĩ matũúra mĩrongo ūri na kenda
 na tütüüra twamo.

 33 Namo matũúra marĩ maarĩ ituamba-inĩ cia
 irĩma cia mwena wa ithüüro:
     maarĩ Eshitaoli, na Zora, na Ashina,
 34 na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na
 Enamu,
 35 na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na
 Azeka,
 36 na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gedera
 (kana Gederothaimu); mothe maarĩ matũúra
 ikũmi na mana na tütüüra twamo.
 37 Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi,
 38 na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli,
 39 na Lakishi, na Bozikathu, na Egiloni,
 40 na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu,
 41 na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama,
 na Makeda; mothe maarĩ matũúra ikũmi na
 matandatũ na tütüüra twamo.
 42 na Libina, na Etheri, na Ashani,

43 na Ifita, na Ashina, na Nezibu,

44 na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarī matūūra kenda na tūtūūra twamo.

45 Na Ekironi na mīciī ūrīa yarīthiūrūrūkīirie, na tūtūūra twamo;

46 ningī itūūra ūrīa Ekironi, nginya iria-inī na kūrīa guothe gwakuhīrīirie Ashidodi, hamwe na tūtūūra twakuo;

47 o na Ashidodi na mīciī ūrīa yarīthiūrūrūkīirie, na tūtūūra twarīo; na Gaza na mīciī ūrīa yarīthiūrūrūkīirie, na tūtūūra twa rīo, nginya karūūī ka būrūri wa Misiri, na hūgūrūrū cia Iria ūrīa Inene.

48 Namo matūūra ma būrūri ūrīa ūrī irīma nī:

Shamiru, na Jatiri, na Soko,

49 na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri),

50 na Anabu, na Eshitemo, na Animu,

51 na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarī matūūra ikūmi na rīmwe na tūtūūra twamo.

52 Na Araba, na Duma, na Eshani,

53 na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka,

54 Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), na Zioru; mothe maarī matūūra kenda na tūtūūra twamo.

55 Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta,

56 na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa,

57 na Kaini, na Gibeal, na Timina; mothe maarī matūūra ikūmi na tūtūūra twamo.

58 Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru,

59 na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekon; mothe maarī matūūra matandatū na tūtūūra twamo.

60 Kiriathu-Baali (na níkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matūūra meerī na tütūūra twamo.

61 Nakuo kūu werū-inī matūūra maarī:
Bethi-Araba, na Midini, na Sekaka,
62 na Nibushani, na itūūra inene rīa Cumbī, na Eni-Gedi; mothe maarī matūūra matandatū na tütūūra twamo.

63 No rīrī, andū a Juda matiahotire kūingata Ajebusi, arīa maatūūraga Jerusalemu; na Ajebusi matūūranagia na andū a Juda kūu Jerusalemu nginya ūmūthī.

16

Igai rīa Efiraimu na rīa Manase

1 Būrūri ūrīa wagaīirwo ciana cia Jusufu wambīrīrie kuuma Jorodani o kūu Jeriko, mwena wa irathīro wa maaī ma Jeriko, ūkambata kuuma kūu Jeriko, ūgatuīkanīria kūu werū-inī nginya būrūri ūrīa ūrī irīma ūgakinya Betheli.

2 Wacookete ūgathiī na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ūkaringa ūgakinya būrūri wa Aariki o kūu Atarothu,

3 ningī ūgaikūrūka na mwena wa ithūīro, ūgakinya mūhaka-inī wa būrūri wa Ajafileti, nginya rūgongo rwa Bethi-Horoni ya Mūhuro, na ūgacooka ūgathiī ūgakinya Gezeri, ūkarīkīrīria iria-inī.

4 Nī ūndū ūcio Manase na Efiraimu, njiaro cia Jusufu, ikīlgwatīra igai rīao.

5 Úyū nīguo warī bürūri wa Efiraimu, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī:

mwena wa irathīro, mūhaka wa igai rīao woimīte Atarothu-Adari ūgathīi nginya Bethi-Horoni ya Rūgongo,

6 ūgathīi na mbere nginya iria-inī. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ūkarigiicūka na mwena wa irathīro ūgakinya Taanathu-Shilo, ūkahītūkīra kuo ūrorete na mwena wa irathīro wa Janoa.

7 Ügacooka ūgaikürūka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ūkahutia Jeriko, na ūkoimīrīra Rūūi rwa Jorodani.

8 Kuuma Tapua mūhaka ūcio ūgathīi ūrorete na mwena wa ithūiro, ūgakinya mūkuru wa Kana, na ūkarīkīrīria iria-inī. Rūrī nīrīo rīarī igai rīa mūhīrīga wa Efiraimu, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

9 Bürūri ūcio wothe warī hamwe na matūūra mothe na tūtūūra twamo tūrīa Efiraimu maagaīrwo thīinī wa igai rīa andū a mūhīrīga wa Manase.

10 No andū a mūhīrīga wa Efiraimu matiigana kūrutūrūra andū a Kaanani arīa maatūūraga Gezeri; nginya ūmūthī andū a Kaanani matūūranagia hamwe na andū a Efiraimu, nao magītuīka ndungata marutage wīra o ūrīa mangīathwo marute.

¹ Riiři nřrño rřarř igai rřa mřhřiga wa Manase arř we irigithathi rřa Jusufu, na rřa Makiru, ūrňa warř irigithathi rřa Manase. Makiru nřwe warř ithe wa andř a Gileadi, arřa maaheirwo Gileadi na Bashani nř ūndř andř a Makiru maarř njamba cia hinya.

² Nř ūndř ūcio igai riiři nřrño rřarř rřa andř acio angř a Manase, na nřo mbarř cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisraeli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nřcio ciarř njiaro iria ingř cia arřume cia Manase mřrř wa Jusufu křuringana na mbarř ciao.

³ No rřiři, Zelofehadi mřrř wa Heferi, mřrř wa Gileadi, mřrř wa Makiru, mřrř wa Manase ndaarř na ciana cia aanake o tiga cia airřtu, nao marřtwā mao maarř Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.

⁴ Nao airřtu acio magřthiř křrř Eleazaru ūrňa mřthřnjři-Ngai, na křrř Joshua mřrř wa Nuni, o na křrř atongoria makřmeera atřři, "Jehova nřathire Musa atři o na ithuř třheo igai hamwe na ariř a ithe witř." Nř ūndř ūcio Joshua akřmahe igai mariganřtie na ariř a ithe wao o ta ūrňa Jehova aathanřte.

⁵ Igai rřa gřthaka křa Manase rřarř thanju ikřumi třtegřtara Gileadi na Bashani iria ciarř mwena wa irathřro wa Rřuři rwa Jorodani,

⁶ Na tondř airřtu acio a mřhřiga wa Manase nřmaheirwo igai hamwe na ariř a mřhřiga ūcio, břrřri wa Gileadi ūgřtuřka wa njiaro iria ingř cia Manase.

⁷ Naguo břrřri wa Manase woimřte o křu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa

irathīro wa Shekemu. Mūhaka wagereire mwena wa gūthini kuuma kū ūgakinya kwa andū arīa maatūūraga Eni-Tapua.

8 (Būrūri wa Tapua warī wa Manase, no itūūra rīa Tapu, rīrīa rīarī mūhaka-inī wa Manase, rīarī rīa andū a Efiraimu).

9 Ningī mūhaka ūcio ūgīthīī na mbere ūrorete mwena wa gūthini ūgīkinya mūkuru wa karūūri ga Kana. Kū kwarī na matūūra ma Efiraimu o hamwe na matūūra ma Manase, no mūhaka wa Manase warī mwena wa gathigathini wa mūkuru ūcio, na warīkīrīrie o iria-inī.

10 Mwena wa gūthini būrūri warī wa Efiraimu, naguo mwena wa gathigathini warī wa Manase. Būrūri wa Manase wakinītē iria-inī, na ūkahakana na būrūri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathīro.

11 Kū Isakaru na Asheri, Manase no aarī na matūūra, namo nī Bethi-Shani, na Ibileamu, na andū a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mīciī ūrīa yamathiūrūrūkīrīrie (rīa gatatū mūtaratara-inī nī Nafothu).

12 No rīrī, andū a Manase matiahotire kūngata andū arīa maatūūraga matūūra macio, nīgūkorwo andū a Kaanani nīmehotorete gūtūūra rūgongo rūu.

13 No rīrī, rīrīa andū a Israeli maagīire hinya mūno, makīhatīrīria andū acio a Kaanani, makamarutithagia wīra na hinya o ta ūrīa mangīamaathire, no matiigana kūmaingata moime kū biū.

¹⁴ Ningī andū a Jusufu* makīūria Joshua atīrī, “Nī kī gītūmīte ūtūhe o igai rīmwe na gīcunjī o ro kīmwe kīrī igai riitū? Tūrī andū aingī na Jehova nīatūrathimīte mūno.”

¹⁵ Nake Joshua akīmacookeria atīrī, “Angīkorwo ūguo nīguo mūngīhīte-rī, na angīkorwo būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu nī mūnini mūno harī inyuī-rī, ambatai mūthīi kūrīa mūtitū-inī na mwīthererie būrūri inyuī ene kūu būrūri-inī wa Aperizi na wa Arefaimu.”

¹⁶ Andū a Jusufu makīmūcookeria atīrī, “Būrūri ūrīa wa irīma ndūngītūigana, nao andū a Kaanani arīa othe matūrīraga werū-inī marī na ngaari cia ita cia igera, o ūndū ūmwe na arīa marī Bethi-Shani na matūra makuo, na arīa matūrīraga gītuamba-inī kīa Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akīira nyūmba ya Jusufu, nīo Efiraimu na Manase, atīrī, “Inyuī mūrī aingī mūno na mūkagīa na hinya mūno. Mūtingīheo o igai rīmwe,

¹⁸ no nīmūkūheo mūtitū wa būrūri ūrīa ūrī irīma o naguo. Gūtheriei, nginya o kūrīa guothe ūkinyīte gūgaatuīka kwanyu; o na akorwo andū a Kaanani marī na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marī na hinya mūno-rī, no mūhote kūmaingata.”

18

Kūgaywo kwa Būrūri ūrīa Watigaire

---

* **17:14** Andū a mīhīrīga ya Manase na Efiraimu nīo mag-wetetwo haha ta andū a Jusufu.

¹ Nakio kīngano gīothe kīa andū a Isiraeli gīkīngana kū Shilo na gīkīamba Hema-ya-Gütünganwo kuo,* tondū nīmarīkītie gūtooria bürūri ūcio ūgakorwo ūrī rungu rwao,

² no nī gwatigarire mīhīrīga mūgwanja ya Isiraeli ūrīa ūtegwatīire igai rīayo.

³ Nī ūndū ūcio Joshua akīuria andū a Isiraeli atīrī, "Nī nginya rī mūgweterera mūtegūthīi kwīgwatīra bürūri ūrīa Jehova Ngai wa maithe manyu aamūheire?

⁴ Thuurai andū atatū kuuma kūrī o mūhīrīga, na niī nīngūmatūma magatuīrie ūrīa bürūri ūcio ūtariī na maandīke ūhoro waguo, wa ūrīa ūngīgaīrwo o mūhīrīga. Thuutha ūcio macooke moke kūrī niī.

⁵ Na inyuī nīmūkagayania bürūri ūcio icunjī mūgwanja. Mūhīrīga wa Juda ūgaikara o kūu bürūri waguo mwena wa gūthini, nayo nyūmba ya Jusufu ūikare bürūri wayo mwena wa gathigathini.

⁶ Mwarīkia kwandīka ūrīa ng'ongo icio mūgwanja ingīgayanio-rī, mūndehere ūhoro o haha, na niī ndīmūcuukīre mītī ndī mbere ya Jehova Ngai witū.

⁷ No rīrī, Alawii matikagaya igai gatagatī kanyu, nīgūkorwo igai rīao nī gūtungatīra Jehova na wīra wa ūthīnjīri-Ngai. Nao andū a Gadi, na a Rubeni, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase nīmarīkītie kwīgwatīra igai rīao kūu

* **18:1** Shilo nīkuo gwatuīkire itūūra rīa maūndū ma thirikari na ma ndini ma andū a Isiraeli. Hema-ya-Gütünganwo yaikarie kūu nginya hīndī ya Samūeli (1Sam 1-11) mbere ya gūthaamīrio Gibeoni (1Maū 21:29).

mwena wa irathīro wa Rūūī rwa Jorodani, kūrīa Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

⁸ Nao andū acio makīambīrīria kuumagara magatuīrie būrūri ūcio. Nake Joshua akīmaatha, akīmeera atīrī, “Thīi mūgatuīrie ūrīa būrūri ūcio ūtarīi na mwandīke ūhorō waguo. Thuutha ūcio mūcooke kūrī nīi, na nīi ndīmūcuukīre mītī o gūkū Shilo ndī mbere ya Jehova.”

⁹ Nī ūndū ūcio andū acio makiumagara magītuīkania būrūri ūcio, na makīandīka ibuku-inī rīa gīkūnjo ūrīa būrūri ūcio watariī, o itūūra, maūgaīte icunjī mūgwanja, na magīcooka kūrī Joshua kambī-inī, o kūu Shilo.

¹⁰ Nake Joshua akīmacuuukīra mītī o kūu Shilo mbere ya Jehova, na hau nīho aagaīire andū a Israeli būrūri ūcio kūringana na ūrīa mīhīrīga yao yagayanītio.

Igai rīa Benjamini

¹¹ Na rīrī, Joshua aacuukīra būrūri ūcio mītī-rī, wa mbere wagwīrīire mūhīrīga wa Benjamini, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi. Būrūri ūrīa maagaīirwo warī gatagatī ka mūhīrīga wa Juda na wa Jusufu:

¹² Naguo mūhaka wa mwena wa gathigathini waambīrīirie Rūūī rwa Jorodani, ūkahītūkīra kīharūrūka-inī kīa mwena wa gathigathini wa Jeriko, ūrorete mwena wa ithūīro ūgakinya būrūri ūrīa ūrī irīma, ūkoimīrīra werū wa Bethi-Aveni.

¹³ Kuuma kūu ūgakīrania ūrorete na mwena wa kīharūrūka kīa gūthini kīa Luzu (na

norño Betheli) na ūgaikürükä nginya Atarothu-Adari gūkuhī na kīrīma kīa mwena wa gūthini wa itūūra rīa Bethi-Horoni ya Mūhuro.

14 Kuuma kīrīma kīrīa kīng'etheire Bethi-Horoni mwena wa gūthini, mūhaka ūcio ūkarigiicükä na mwena wa na gūthini ūgereire na mwena wa ithūūro, ūkiumīrīra Kiriathu-Baali (na norño Kiriathu-Jearimu), itūūra rīmwe rīa andū a Juda. Ūguo nīguo mūhaka ūcio watarii mwena wa ithūūro.

15 Naguo mwena wa gūthini mūhaka waambīrīrie gituri-ini kīa Kiriathu-Jearimu, ūgathiī ūrorete mwena wa ithūūro, ūkoimīrīra gitima-ini kīa maaī ma Nefitoa.

16 Ningī mūhaka ūcio waikürükīte o nginya magūrū-ini ma kīrīma kīrīa kīang'etheire Gītuamba kīa Beni-Hinomu, gathigathini wa Gītuamba kīa Refaimu. Naguo ūgūkürükä na kīanda gīa Gītuamba kīa Hinomu, wīgiritanītie na kīharürükä kīa mwena wa gūthini wa itūūra inene rīa Ajebusi, ūgūkürükä nginya Eni-Rogeli.

17 Mūhaka ūcio wacookete ūkegonya na mwena wa gathigathini, ūgathiī nginya Eni-Shemeshu, na ūgathiī na mbere nginya Galilothu, itūūra rīrīa rīng'etheire Mwanya wa Adumimu, ūgaikürükä nginya Ihiga-ini rīa Bohani mūrū wa Rubeni.

18 Mūhaka wathiīte na mbere nginya kīharürükä-ini gīa gathigathini kīa Bethi-Araba na ūgaikürükä nginya Araba.

19 Ningī ūgacooka ūkarora kīharürükä kīa mwena wa gathigathini kīa Bethi-Hogila, na ūkoimīrīra gīcongoco-ini kīa mwena wa gath-

igathini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, o kũu mûthia-inĩ wa Rũñi rwa Jorodani mwena wa gûthini. Úcio nîguo warĩ mûhaka wa mwena wa gûthini.

²⁰ Rũñi rwa Jorodani nîruo rwarĩ mûhaka wa mwena wa irathîro.

Íyo nîyo yarĩ mîhaka ñrĩa yathiûrûkîte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini mîena ïyo yothe.

²¹ Mûhîrîga wa Benjamini, kûringana na ûrĩa mbarĩ ciao ciatarii, warĩ na matûûra maya:

Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza,

²² na Bethi-Araba, na Zemaraimu, na Betheli,

²³ na Avimu, na Para, na Ofira,

²⁴ Kefari-Amoni, na Ofini, na Geba; mothe maarĩ matûûra ikûmi na meerî na tûtûûra twamo.

²⁵ O na ningî warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu,

²⁶ na Mizipe, na Kefira, na Moza,

²⁷ na Rekemu, na Iripeeli, na Tarala,

²⁸ na Zela, na Elefu, na Itûûra inene rĩa Ajebusi (na nîrîo, Jerusalemu), na Gibeathi, na Kiriathu; mothe maarĩ matûûra ikûmi na mana na tûtûûra twamo.

Rîu nîrîo rîarî igai rĩa mûhîrîga wa Benjamini kûringana na ûrĩa mbarĩ ciao ciatarii.

19

Igai rĩa Simeoni

¹ Mûtî wa keerî wagwîriire mûhîrîga wa Simeoni, kûringana na ûrĩa mbarĩ ciao ciatarii. Igai rîao rîarî thînî wa bûrûri wa Juda.

² Igai rîu rîao rîarî na matûûra maya:

Birishiba (kana Shiba), na Molada,
³ na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu,
⁴ na Elitoladi, na Bethulu, na Horoma,
⁵ na Zikilagi, na Bethi-Marikabothu, na
 Hazari-Susa,
⁶ na Bethi-Lebaothu, na Sharuheni; mothe
 maarī matūūra ikūmi na matatū na tūtūūra
 twamo.
⁷ Matūūra marīa mangī maarī Aini, na
 Rimoni, na Etheri, na Ashani, matūūra mana
 na tūtūūra twamo,
⁸ hamwe na tūtūūra tūrīa tūngī tuothe
 twathiürürükfirie matūūra macio o nginya
 Baalathu-Biri (norño Rama ya kūu Negevu).
 Rīu nīrño rīarī igai rīa mūhīrīga wa andū a
 Simeoni, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarii.
⁹ Igai rīu mūhīrīga wa Simeoni wagaīirwo
 rīarutirwo kuuma igai rīa andū a Juda, nī
 ūndū gīcunjī kīa Juda kīarī kīnene gūkīra ūrīa
 maabataire. Nī ūndū ūcio andū a mūhīrīga wa
 Simeoni makīgwatīra igai rīao thīinī wa būrūri
 wa Juda.

Igai rīa Zebuluni

¹⁰ Mūtī wa gatatū wagūūrīire mūhīrīga wa Zebu-
 luni, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarii:

Mūhaka wa igai rīao wathiīte nginya Saridi.

¹¹ Mūhaka ūcio ūkīambata ūrorete na
 mwena wa ithūiro ūgīkinya Marala, ūkīhutia
 Dabeshethu na ūgītambūrūka ūgīkinya karūūi
 karīa kaarī hakuhī na Jokineamu.

¹² Ūgīcooka ūkīrigiicūka na mwena wa
 irathīro kuuma Saridi werekeire mwena ūrīa

riūa rīrathagīra, ūrorete būrūri wa Kisilothu-Taboru, na ūkerekera Daberathu, ūkambata ūgakinya Jafia.

13 Ningī mūhaka ūcio ūgīthiī na mbere ūrorete mwena wa irathīro, ūgīkinya Gathi-Heferi na Ethi-Kazini; ūkiumīrīra Rimoni, na ūkīrigiicūka mwena wa Nea.

14 Kuuma hau mūhaka ūcio ūgīthiūrūrūka na mwena wa gathigathini, ūgīkinya Hanathoni, na ūkīrīkīrīra gītuamba-inī kīa Ifita-Eli.

15 Matūūra marīa maanyiitīwo nī mūhaka ūcio maarī Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na Bethilehemu.* Mothe maarī matūūra ikūmi na meerī na tūtūūra twamo.

16 Matūūra macio na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa Zebuluni, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

Igai rīa Isakaru

17 Mūtī wa kana wagwīrīire mūhīrīga wa Isakaru kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

18 Būrūri wao warī na matūūra maya:

Jezireeli, na Kesulothu, na Shunemu,

19 na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu,

20 na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu,

21 na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu.

22 Mūhaka wahutītie Taboru, na Shazuma, na Bethi-Shemeshu, na ūkarīkīrīria Jorodani. Mothe maarī matūūra ikūmi na matandatū na tūtūūra twamo.

* **19:15** Bethilehemu īno īgwetīwo maandīko-inī maya ti īmwe na Bethilehemu ya Juda (1Sam 17:21; Ruth 1:1).

²³ Matūūra macio na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Isakaru, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

Igai rīa Asheri

²⁴ Mūtī wa gatano wagwīrīre mūhīrīga wa Asheri, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

²⁵ Būrūri wao warī na matūūra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu,
²⁶ na Alameleki, na Amadi, na Mishali.

Mwena wa ithūūro mūhaka wahutītie Karimeli na Shihoru-Libunathu.

²⁷ Ügacooka ūkarigiicūka ūrorete na mwena wa irathīro, ūgakinya Bethi-Dagoni, ūkahutia Zebuluni na Gītuamba kīa Ifita-Eli, ūgacooka ūkerekera mwena wa gathigathini ūgakinya Bethi-Emeki na Neielo, ūhītūkīire Kabuli mwena wa ūmotho.

²⁸ Mūhaka ūcio ūgīthīi nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ūgīkinya Sidoni īrīa Nene.

²⁹ Mūhaka ūcio ūgīcookaa ūkīrigiicūka werekeire Rama, ūgīthīi nginya itūūra inene rīrīa rīrīge na hinya rīa Turo, ūgīcookaa ūkīrigiicūka ūgīkinya Hosa, na ūkiumīrīra iria rīrīa rīrī gūkuhī na Akizibu,

³⁰ o na matūūra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarī matūūra mīrongo īrī na meerī na tūtūūra twamo.

³¹ Matūūra macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Asheri, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī.

Igai rīa Nafitali

32 Mütī wa gatandatū wagwīrīire mūhīrīga wa Nafitali, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi:

33 Mūhaka wao woimire Helefū o kūu mütī-inī ūrīa mūnene thīinī wa Zaanan-imu, ūkīhītūkīra Adami-Nekebu na Jabineeli, ūgīkinya Lakumu, na ūkīrīkīrīra Jorodani.

34 Mūhaka ūcio ūkīrigiicūka ūrorete mwena wa ithūiro ūhītūkīre Azinothu-Taboru, na ūkiumīrīra Hukoku. Nīwahutītie Zebuluni mwena wa gūthini, na ūkahutia Asheri mwena wa ithūiro, na ūkahutia Jorodani mwena wa irathīro.

35 Matūūra marīa maarī mairigīre na hinya maarī Zidimu, na Zeri, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu,

36 na Adama, na Rama, na Hazoru,

37 na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru,

38 na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarī matūūra ikūmi na kenda na tūtūūra twamo.

39 Matūūra macio na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Nafitali, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

Igai rīa Dani

40 Mütī wa mūgwanja wagwīrīire mūhīrīga wa Dani, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

41 Būrūri wa igai rīao warī na matūūra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu,

42 na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila,

43 na Eloni, na Timina, na Ekironi,

44 na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu,

45 na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni,

46 na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na ḡicunjī kīrīa kīng'etheire Jopa.

47 (No rīrī, andū a Dani nīmaremirwo nī kwīgwatīra būrūri wao; nī ūndū ūcio makīambata magītharīkīra itūūra rīa Leshemu, makīrītunyana na makīrūraga andū arīa maatūūraga kuo na rūhiū rwa njora, narīo rīgīgītuīka rīao. Nao magītūūra kūu Leshemu. Makīrītua Dani o ta ūrīa ithe wao eetagwo.)

48 Matūūra macio na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Dani, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

Igai rīa Joshua

49 Rīrīa maarīkirie kūgaya būrūri ūcio kūringana na ūrīa icunjī ciaheanītwo-rī, andū a Isiraeli makīhe Joshua mūrū wa Nuni igai gatagafī-inī kao,

50 o ta ūrīa Jehova aathanīte. Nao maamūheire itūūra rīrīa oorītie aheo narīo nī Timuna-Sera o kūu būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu. Nake agīaka itūūra rīu agītūūra kuo.

51 Maya nīmo mabūrūri marīa Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Joshua mūrū wa Nuni, na atongoria a mbarī cia mīhīrīga ya Isiraeli maa-heanire na njīra ya gūcuuka mītī kūu Shilo o mbere ya Jehova itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. Na nī ūndū ūcio makīrīkia kūgaya būrūri ūcio.

20

Matūūra ma Kūrīrīwo

1 Nake Jehova akīira Joshua atīrī,

2 “Ira andū a Isiraeli mathuure matūūra manene ma kūūrīrwo, marīa ndamūheire ūhoro wamo rīrīa ndaaririe na Musa,

3 nīgeetha mūndū o wothe ūrīa ūngūraga mūndū na njīra ya mūtino na atekwenda-rī, no orīre kuo na agīe na ūgitīri kuuma kūrī mūrīhīria wa thakame ūrīa ūtītīwo.

4 “Rīrīa orīra itūūra rīmwe rīa macio manene-rī, nīarīrūgamaga kīhingo-inī gīa itūūra rīu inene, nake akoiga ūrīa ekīte arī mbere ya athuuri a itūūra rīu inene. Nao makamwītīkīria atūūre itūūra rīu rīao na makamūhe handū atūūranie nao.

5 Nake mūrīhīria wa thakame ūyo ūtītīwo angīmuuma thuutha, matikaneane mūndū ūcio mūthitange, tondū oragīte mūndū wa itūūra rīake atekwenda na ataciirīire gwīka ūguo.

6 Mūndū ūcio nīarekwo aikare itūūra rīu inene nginya hīndī ūrīa akaarūgama mbere ya andū monganīte aciirithio, kana nginya rīrīa gīkuū kīa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene ūcio ūratungata hīndī ūyo gīgaakinya. Thuutha ūcio no acooke mūcīi gwake o itūūra-inī rīrīa oimīte akīūra.”

7 Nī ūndū ūcio makīamūra Kedeshi itūūra rīrīa rīrī kūu Galili būrūri ūrīa ūrī irīma wa Nafitali, na Shekemu itūūra rīa būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efirimu, na Kiriathu-Ariba (na nīkuo Hevironi) itūūra rīa būrūri ūrīa ūrī irīma wa Juda.

8 Naguo mwena wa irathīro wa Rūū ūrī rwa Jorodani mūrīmo wa Jeriko magīthuura Bezeri kūu werū-inī ūrīa mwaraganu mūhīrīga-inī wa Rubeni, na Ramothu kūu Gileadi mūhīrīga-inī

wa Gadi, na Golani thīinī wa Bashani mūhīrīgā-inī wa Manase.

⁹ Mündū o wothe Müisiraeli o na kana mündū wa kūngī ūtūuranagia nao ūrīa ūngīūraga mündū ataciirīire gwīka ūguo no oorīre matūūra-inī macio manene maathuurītwo nīguo ndakooragwo nī mūrīhanīria wa thakame īyo ūtūtwo atanarūgama mbere ya andū monganīte aciirthio.

21

Matūūra ma Alawii

¹ Na rīrī, atongoria a nyūmba cia Alawii magīthīi kūrī Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na kūrī Joshua mūrū wa Nuni, o na kūrī atongoria a nyūmba cia mīhīrīga ūrīa ūngī ya Isiraeli

² kū Shilo būrūri wa Kaanani makīmeera atīrī, "Jehova nīathanire na kanua ka Musa atī tūkaaheo matūūra ma gūtūūra, marī na kūndū gwa kūrīithagīria mahiū maitū."

³ Nī ūndū ūcio, andū a Isiraeli makīhe Alawii matūūra o hamwe na kūndū gwa kūrīithio kuuma magai-inī mao o ta ūrīa Jehova aathanīte:

⁴ Na rīrī, mītī yacuukwo-rī, mūtī wa mbere wagwīrīire mbarī ya Akohathu, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī. Alawii ariā maariā a rūciaro rwa Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai maaheirwo matūūra ikūmi na matatū kuuma mūhīrīga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini.

⁵ Acio angī a rūciaro rwa Kohathu maaheirwo matūūra ikūmi kuuma mbarī ya mūhīrīga wa Efiraimu, na wa Dani, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase.

6 Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo matūūra ikūmi na matatū kuuma mbarī cia mūhīrīga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase kūu Bashani.

7 Njiaro cia Merari, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi, ciaheirwo matūūra ikūmi na meerī kuuma mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

8 Nī ūndū ūcio andū a Israeli magīkīhe Alawii matūūra macio na kūndū kūrīa kwamathiūrūrkīirie kūrī ūrīithio wao o ta ūrīa Jehova aathanīte na kanua ka Musa.

9 Kuuma mūhīrīga wa Juda na wa Simeoni andū a Israeli makīheana matūūra maya magwetetwo na marītwa

10 (matūūra maya maaheirwo njiaro cia Harūni arīa maarī a mbarī cia Akohathu cia mūhīrīga wa Alawii, nī ūndū nō magwīrīirwo nī mūtī wa mbere):

11 Magīkīmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na kūndū kūrīa gwathiūrūrkīirie gwa kūrīithīrio mahiū kūu būrūri ūrīa ūrī irīma wa Juda. (Ariba nīwe warī ithe wa Anaki).

12 No rīrī, mīgūnda na tūtūūra tūrīa twathiūrūrkīirie itūūra rīu inene nīmaheete Kalebu mūrū wa Jefune gūtuīke igai rīake.

13 Nī ūndū ūcio njiaro cia Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai magīcihe Hebironi (itūūra inene rīa kūrīirwo nī mūndū ūrīa ūraganīte), na ikīheo Libina,

14 na Jatiri, na Eshitemoa,

15 na Holoni, na Debiri,

16 na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio; matūūra mothe maarī kenda kuuma kūrī mūhīrīga ūyo ūmī.

17 Na kuuma mūhīrīga wa Benjamini makīheo Gibeoni, na Geba,

18 na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra mana.

19 Matūūra mothe ma athīnjīri-Ngai, arīa maarī njiaro cia Harūni, maarī ikūmi na matatū o hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio.

20 Nacio mbarī icio ingī ci atigarīte cia Kohathu ci a mūhīrīga wa Alawii* cia heirwo matūūra kuuma kūrī mūhīrīga wa Efiraimu ta ūū:

21 Kūu būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu maa heirwo Shekemu (itūūra inene rīa kūrīrīwo nī mūndū ūrīa ūraganīte), na Gezeri,

22 na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra mana.

23 Ningī kuuma mūhīrīga wa Dani makīheo Eliteke, na Gibethoni,

24 na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra mana.

25 Kuuma nuthu ya mūhīrīga wa Manase makīheo Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra meerī.

26 Matūūra macio mothe ikūmi hamwe na ithaka ci amo cia ūrīithio nīmo maa heirwo mbarī icio ingī ci Kohathu.

* **21:20** Akohathu matiarī athīnjīri-Ngai tondū matiarī njiaro cia Harūni.

²⁷ Na rīrī, mbarī cia Agerishoni cia mūhīrīga wa Alawii ciaeirwo ta ūū:

kuuma nuthu ya mūhīrīga wa Manase,
nī itūūra rīa Golani kūu Bashani (itūūra
inene rīa kūrīrwo nī mūndū ūrīa
ūraganīte), na Be-Eshitara, hamwe
na ithaka ciomo cia ūrīithio; mothe
maarī matūūra meerī;

²⁸ kuuma mūhīrīga wa Isakaru,
ikīheo Kishioni, na Deberathu,

²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe
na ithaka ciomo cia ūrīithio; mothe maarī
matūūra mana;

³⁰ kuuma mūhīrīga wa Asheri,
ikīheo Mishali, na Abidoni

³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na
ithaka ciomo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra
mana;

³² kuuma mūhīrīga wa Nafitali,
ikīheo Kedeshi kūu Galili (itūūra
inene rīa kūrīrwo nī mūndū ūrīa
ūraganīte), na Hamothu-Dori na
Karitani, hamwe na ithaka ciomo
cia ūrīithio; mothe maarī matūūra
matatū.

³³ Matūūra mothe ma mbarī cia Agerishoni
maarī ikūmi na matatū hamwe na ithaka ciomo
cia ūrīithio.

³⁴ Nacio mbarī cia Amerari (nao nīo Alawii arīa
angī maatigaire) makīheo:

kuuma mūhīrīga wa Zebuluni,
nī itūūra rīa Jokineamu, na Karita,

³⁵ na Dimuna, na Nahalali, hamwe na
ithaka ciomo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra
mana;

36 kuuma mūhīrīga wa Rubeni,
ikīheo Bezeri, na Jahazu,

37 na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe
na ithaka ci amo cia ūrīithio; mothe maarī
matūūra mana;

38 kuuma mūhīrīga wa Gadi,
ikīheo Ramothu kūu Gileadi (itūūra
inene rīa kūrīrwo nī mūndū ūrīa
ūraganīte), na Mahanaimu,

39 na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na
ithaka ci amo cia ūrīithio; mothe maarī matūūra
mana.

40 Matūūra mothe marīa maaheirwo mbarī cia
Amerari, nao nīo Alawii arīa maatigaire, maarī
ikūmi na meerī.

41 Nī ūndū ūcio matūūra ma Alawii thīinī wa
būrūri ūrīa wegwatīrwo nī andū a Israeli maarī
mīrongo īna na manana marī mothe, hamwe na
ithaka ci amo cia ūrīithio.

42 O itūūra rīari na ūrīithio ūrīa
warīthiūrūrūkīirie; ūguo nīguo matūūra macio
mothe maatariī.

43 Nī ūndū ūcio Jehova akīhe Israeli ūhurūko
mīena yothe, o ta ūrīa eerīte mai the mao na
mwīhītwa. Maarīkia kwīgwatīra būrūri ūcio
ūgītūka wao, magītūūra kuo.

44 Nake Jehova akīmahe ūhurūko na mīena
yothe o ta ūrīa eerīte mai the mao na mwīhītwa.
Gūtirī thū o na īmwe yao yahotire kūmeetiiria,
nīgūkorwo Jehova nīaciheanīte moko-inī mao.

45 Gūtirī kīrīkanīro o na kīmwe kīa maūndū
marīa mega Jehova aameerīire gītaahingirio;
cīranīro icio cio the nīciahingirio.

22

Mūhīrīga ya Mwena wa Irathīro Kūinūka

¹ Ningī Joshua agīta andū a Mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mūhīrīga wa Manase,

² akīmeera atīrī, "Nīmwīkīte maündū marīa mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nīmūnjathīkīre maündū-inī mothe marīa ndīmwathīte.

³ Matukū macio mothe mathirīte o nginya ūmūthī-rī, mūtirī mwatiganīria ariū a thoguo, no nīmūrutīte wīra ūrīa Jehova Ngai wanyu aamūheire.

⁴ Na rīrī, kuona atī Jehova nīaheete ariū a thoguo ūhurūko o ta ūrīa eeranīire-rī, cookai mūthīiī mīciī kwanyu būrūri-inī ūrīa Musa ndungata ya Jehova aamūheire mūrīmo ūrīa ūngī wa Rūrī rwa Jorodani.

⁵ No rīrī, menyerera mūno mūtikanaage kūhingia maathani na watho ūrīa Musa ndungata ya Jehova aamūheire; akīmwīra mwendage Jehova Ngai wanyu, na mūrūmagie njīra ciake ciothe, na mwathīkagīre maathani make, na mūtūre mwīgwatanītie nake, na mūmūtungatagīre na ngoro cianyu ciothe na mīoyo yanyu yothe."

⁶ Nake Joshua akīmarathima, akīmeera mathīiī, nao magīthīiī, makīinūka kwao mīciī.

⁷ (Musa nīaheete nuthu ūmwe ya mūhīrīga wa Manase gīthaka kūu Bashani, nayo nuthu ūyo ūngī ya mūhīrīga ūcio Joshua akīmīhe gīthaka mwena wa ithūrīro wa Rūrī rwa Jorodani hamwe

na ariū a ithe wao.) Rīrīa Joshua aameerire mainūke-rī, nīamarathimire,

⁸ akīmeera atīrī, “Cookai mīciī kwanyu hamwe na ūtonga wanyu mūnene, wa mahiū maingī, na betha, na thahabu, na icango, na igeria, na nguo nyīngī mūno cia kwīhumba, na mūthīī mūgayane indo icio mūtahīte kuuma kūrī thū ciānyu na ariū a ithe wanyu.”

⁹ Nī ūndū ūcio mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magītiga andū a Israeli Shilo kūu Kaanani nīguo macooke Gileadi, būrūri wao kīumbe, ūrīa meegwatiire naguo o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁰ Rīrīa maakinyire Gelilothu gūkuhī na Rūūī rwa Jorodani kūu būrūri wa Kaanani-rī, mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase nīmakire kīgongona kīnene biū o kūu hūgūrūrū-inī cia Rūūī rwa Jorodani.

¹¹ Na rīrīa andū a Israeli maaiguire atī nīmakīte kīgongona kūu mūhaka-inī wa Kaanani kūu Gelilothu gūkuhī na Rūūī rwa Jorodani mwena wa andū a Israeli-rī,

¹² kīungano gīothe gīa Israeli gīkīungana Shilo nīguo gīkarūe nao.

¹³ Nī ūndū ūcio andū a Israeli magītūma Finehasi mūrū wa Eleazar ūrīa mūthīnjīri-Ngai athīi būrūri wa Gileadi; athīi kūrī mūhīrīga wa Rubeni, na wa Gadi na nuthu ya Manase.

¹⁴ O hamwe nake, magītūma atongoria ikūmi o mūtongoria ūmwe akarūgamīrīra mūhīrīga o mūndū ūmwe wa Israeli, o ūmwe wao nīwe

warī mūnene wa nyūmba ya ithe thīinī wa mbarī cia andū a Israeli.

¹⁵ Rīrīa maathiire Gileadi, magīthiī kūrī mūhīrīga wa Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makīmeera atīrī,

¹⁶ "Kīūngano gīothe kīa Jehova gīkūmūūria atīrī, 'Nī kīi gītūmīte mwage kwīhokeka harī Ngai wa Israeli? Mwahota atīa kūhutatīra Jehova mūkeyakīra kīgongona nīguo mūkīrīre Jehova mūmūremere?

¹⁷ Mehia marīa meekīirwo Peori matitūiganīte? Nginya ūmūthī ūyū tūtīrī twetheria mehia macio, o na gūtuīka mūthiro nīwokire igūrū rīa kīrīndī kīa Jehova!

¹⁸ Rīu na inyuī nī Jehova mūrahutatīra?

"Mūngīremera Jehova ūmūthī, rūciū nake nīakarakarīra kīrīndī gīothe gīa Israeli.

¹⁹ Angīkorwo būrūri ūrīa mwīgwatīire nīmūthaahu-rī, ringai mūūke būrūri wa Jehova, kūrīa hema ya Jehova īrī, mūgayane būrūri na ithuī. No rīrī, mūtikaremere Jehova kana mūtūremere na ūndū wa kwīyakīra kīgongona kīanyu inyuī ene, o tiga kīgongona kīrīa kīrī kīa Jehova Ngai witū.

²⁰ Rīrīa Akani mūrū wa Zera aagire kwīhokeka maūndū-inī makoniī indo iria ciāmūrītwo cia kūniinwo-rī, githī mang'ūrī matiakinyīrīre kīrīndī gīothe gīa Israeli? Mūndū ūcio to we wiki wakuire nī ūndū wa mehia make."

²¹ Hīndī īyo andū a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magīcookeria anene a mbarī cia Israeli makīmeera atīrī:

²² "Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nīwe

ūūī! Narīo Isiraeli nīrīmenye! Angīkorwo ūndū ūyū nī wa ūremi o na kana kwaga gwathīkīra Jehova, mūtigatūtigie muoyo ūmūthī.

²³ Angīkorwo nītwakīte kīgongona ciitū ithuī ene nīguo tūhutatīre Jehova, na tūrutage maruta ma njino na ma mūtu, o na kana tūkarutagīra igongona rīa ūiguano igūrū rīakīorī, Jehova aroŷūrīria gītūmi kīa ūhoro ūcio harī ithuī.

²⁴ “Aca! Ithuī twekire ūguo nī ūndū wa gwītigīra atī mūthenya ūmwe njiaro cianyu ciahota gūkeera ciitū atīrī, ‘Inyuī nī ūhoro ūrīkū mūrī naguo na Jehova Ngai wa Isiraeli?’

²⁵ Jehova nīekīrīte mūhaka wa Rūūī rwa Jorodani ūtuīke wa gūtūhakania ithuī na inyuī, na andū aya a Rubeni na Gadi! Gūtīrī ūndū mwītainwo na Jehova.’ Nī ūndū ūcio njiaro cianyu ciahota gūtūma ciitū itige gūcooka gwītigīra Jehova.

²⁶ “Kīu nīkīo gīatūmire tuuge atīrī, ‘Nītwīhaarīrie twīakīre kīgongona, no ti kīa maruta ma njino o na kana magongona mangī.’

²⁷ No rīrī, nī gītuīke ūira gatagatī gaitū na inyuī na njiarwa iria igooka, atī tūrīhooyagīra Jehova hema-inī yake tūrī na maruta maitū ma njino, na magongona na maruta ma ūiguano. Ningī matukū ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro ciitū atīrī, ‘Mūtīrī na igai harī Jehova.’

²⁸ “Na ithuī tūkiuga atīrī, ‘Mangīgaatwīra ūguo, o na kana meere njiaro ciitū ūguorī, nītūkamacookeria, tūmeere atīrī: Ta rorai muone mūhianīre wā kīgongona kīa Jehova, kīrīa maithe maitū maakire, gītiakirwo nī ūndū

wa maruta ma njino na magongona mangī, no
gīakirwo nīguo gītuīke ūira gatagatī gaitū na
inyuī.'

29 "Kūroaga gūtuīka ūguo, atī no tūremere
Jehova tūmūhutatīre ūmūthī na ūndū wa gwaka
kīgongona kīngī gīa keerī gīa kūrutīra maruta
ma njino, na maruta ma mūtu na magongona
mangī, tiga o kīgongona kīa Jehova Ngai witū
kīria gīakītwo hema-inī yake."

30 Rīrīa Finehasi, mūthīnjīri-Ngai hamwe na
atongoria a kīrīndī, o acio atongoria a mbarī cia
andū a Isiraeli maaiguire ūrīa Rubeni, na Gadi,
na Manase moigire-rī, magīkena.

31 Nake Finehasi mūrū wa Eleazaru ūrīa
mūthīnjīri-Ngai akīra Rubeni, na Gadi, na
Manase atīrī, "Ūmūthī nītwamenya atī Jehova
arī hamwe na ithuī, tondū mūtihītīrie Jehova
ūndū-inī ūyū. Rīu nīmūteithūkītie andū a
Isiraeli kuuma guoko-inī kwa Jehova."

32 Nake Finehasi mūrū wa Eleazaru,
ūrīa mūthīnjīri-Ngai, hamwe na atongoria
magīcooka Kaanani thuutha wa gūcemania
na andū a Rubeni na Gadi kūu Gileadi, nao
magīcookeria andū a Isiraeli ūhoro.

33 Nīmakenire nī kūigua ūhoro ūcio, na
makīgooca Ngai. Na matiigana gūcooka kwaria
ūhoro wa kūrūa nao atī nīguo maharaganie
būrūri ūrīa andū a Rubeni na Gadi matūūraga.

34 Nao andū a Rubeni na Gadi magīta
kīgongona kīu ūū: Mūira Gatagatī Gaitū atī
Jehova nīwe Ngai.

23

Joshua kuugīra Atongoria Ūhoro

¹ Thuutha wa ihinda inene gūthira na Jehova agīkorwo aheete andū a Isiraeli ūhurūko kuuma kūrī thū ciao ciothe iria ciamatihūrūrūkīirie, na Joshua agīkorwo aarī mūkūrū mūno na akaingīhia mīaka-rī,

² agīta andū a Isiraeli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akīmeera atīrī: “Rīu nīi ndī mūkūrū na ngaingīhia mīaka.

³ Inyuī ene nīmwīoneire maündū marīa mothe Jehova Ngai wanyu ekīte ndūrīrī ici ciothe Nī ūndū wanyu, nīgūkorwo nī Jehova Ngai wanyu wamūrūrīire.

⁴ Ririkanai ūrīa ndamūgaīre ndūrīrī iria ciati-garīte ituīke igai rīa mīhīrīga yanyu, hamwe na mabūrūri ma ndūrīrī iria nīi mwene ndatooririe, kuuma Rūūi rwa Jorodani o nginya Iria rīrīa Inene rīa mwena wa ithūiro.

⁵ Jehova Ngai wanyu we mwene nīagaciingata imweherere. Nīagacieheria mbere yanyu, na inyuī nīmūkegwatīra būrūri wao ūtuīke wanyu, o ta ūrīa Jehova Ngai wanyu aamwīrire.

⁶ “Gīai na hinya mūno; mūrūmie na mwathīkagīre watho wothe ūrīa wandīkītwo Ibuku-inī rīa watho wa Musa, mūtekūgarūrūka na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho.

⁷ Mūtikanagwatanīre na ndūrīrī ici itigaire thīnī wanyu; mūtikanagwete marītwa ma ngai ciacio kana mwīhīte nacio. Mūtikanacitungatīre kana mūciinamīrīre.

8 No inyuī no nginya mūrūmie kwīgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ūrīa mūkoretwo mūgīika nginya ūmūthī.

9 “Jehova nīamūningatīire ndūrīrī nene na irī hinya mūno ikamweherera; na nginya ūmūthī ūyū gūtirī mūndū o na ūmwe ūhotete kūmwītiiria.

10 Mūndū ūmwe wanyu atooragia andū ngiri, Nī ūndū Jehova Ngai wanyu nīwe ūmūrūagīrīra, o ta ūrīa eeranīire.

11 Nī ūndū ūcio mwīmenyererei mūno nīguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

12 “No rīrī, mūngīgarūrūka na mūnyiitanagīre na matigari ma ndūrīrī ici itigaire thīinī wanyu na mūhikanie nacio na mūgwatanīre nacio,

13 hīndī īyo na inyuī mūmenye wega atī Jehova Ngai wanyu ndagacooka kūngata ndūrīrī icio ciehere mbere yanyu. No rīrī, igaatuīka cia kūmūheenereria o na ituīke ta mītego ya kūmūgwatia, na ituīke iboko cia kūmūhūūra, na mīigua ya kūmūtūra maitho, nginya mūthire būrūri-inī ūyū mwega, ūrīa Jehova Ngai wanyu amūheete.

14 “Rīu niī ngirie gwīthīira na njīra ūrīa andū othe a thī mathiiga. Nīmūūī na ngoro ciānyu ciothe, na maroho manyu atī gūtirī kūranīro o na kīmwe kīa maūndū marīa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwīriire atahingītie. Irīkanīro ciothe nīihingītio, na gūtirī o na kīmwe gītahingītē.

15 No rīrī, o ta ūrīa ciīranīro ciothe njega irīa Ngai eeranīire ihingītē-rī, ūguo noguo Je-

hova akaamürehithřia ūūru ūřia wothe oigřte nřakamürehere, o nginya amüniine mwehere břurři-inř ūyř mwega amüheete.

¹⁶ Mřngřthřkia křrkaniřo křa Jehova Ngai wanyu křria aamwathire mřrřmagřřire, na mřcooke gřtungatagřra ngai ingř na mřgaciinamřřra-rř, marakara ma Jehova nřmakamřřimbřkřra, na inyuř nřmřgakua narua mřthire břurři ūyř mwega amüheete.”

24

Kwerřhia Křrkaniřo křu Shekemu

¹ Ningř Joshua agřcookanřřria mřhřiga yothe ya Israeli křu Shekemu. Agřita athuuri, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene a Israeli, nao magřthiř makřrřgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akřira andř otthe atřř, “Jehova Ngai wa Israeli ekuuga atřř: ‘Tene mřno maithe manyu, nřo Tera ithe wa Iburahřmu na Nahoru, maatřrřaga mřrřmo ūřia ūngř wa Rřuř rwa Farati na makahooyaga ngai ingř.

³ No nřndarutire ithe wanyu Iburahřmu, oime břurři ūcio ūři mřrřmo wa rřuř rřu rwa Farati, ngřmřtongoria křu Kaanani guothe, na ngřmřhe njiaro nřyingř. Nřndamřheire Isaaka,

⁴ nake Isaaka ngřmřhe Jakubu na Esař. Nřndagařire Esař břurři ūřia ūři irřma wa Seiru, no Jakubu na ariř ake magřikřrřka magřthiř Misiri.

⁵ “Ningř ngřcooka ngřtřma Musa na Harřni, na ngřhřura andř a Misiri na mařndř marřia mothe ndeekire křu, ngřcooka ngřmaruta kuo.

6 Rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bürũri wa Misiri, nĩmwakinyire iria-inĩ, nao andũ a Misiri makimarũmírifira na ngaari cia ita, na andũ mahaicite mbarathi o nginya Iria Itune.

7 Nao andũ a Isiraeli magikaïra Jehova amateithie, nake agikira nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; ningi agituma iria rímakorere, akimathika narõo. Nímweyoneire na maitho manyu ūrĩa ndeekire andũ a Misiri. Ningi mügïcooka mügïtûura werü-inĩ matukũ maingi.

8 “Ningi ngimütwara büruri wa Aamori arĩa maatürraga mwena wa irathiro wa Rüüi rwa Jorodani. Nao makirua na inyuü na niï ngimaneana moko-ini manyu. Nindamaanangire mamweherere, na inyuü mükïigwatira büruri wao ügïtuika wanyu.

9 Na ririä Balaki mürü wa Ziporu müthamaki wa Moabi eeharagiria kürüa na Isiraeli-rí, niatümaniire Balamu mürü wa Beori nïguo oke amürume.

10 No niï ndingiathikiririe Balamu; nï ündü ûcio agikiririria kümürathima maita maingi, na niï ngimühonokia kuuma moko-ini make.

11 “Ningi mükiringa Rüüi rwa Jorodani na mügikinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makirua na inyuü, o ta ūrĩa Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivi, na Ajebusi o nao nimarüire na inyuü, no niï ngimaneana moko-ini manyu.

12 Ngïcooka ngirekia magi marï mboora mathiï mbere yanyu, maria maamaingatire mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eeri

a Aamori. Ti inyuī mwamaingatire na rūhiū rwanyu rwa njora kana na ūta wanyu.

¹³ Nī ūndū ūcio ngīmūhe būrūri mūtaanogeire na matūūra mūtaakīte; na nīkuo mūtūūraga, mūkīrīīaga maciaro ma mīgūnda ya mīthabibū na mītamaiyū ūrīa mūtaahaandire.'

¹⁴ "Na rīrī, mwītigīrei Jehova na mūmūtungatagīre mūtarī na ūhinga, na mūrī ehokeku kūna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kūu mūrīmo wa Rūūī rwa Farati, o na kūu būrūri wa Misiri, na mūtungatagīre o Jehova.

¹⁵ No rīrī, mūngīona ūhoro ūcio wa gūtungatagīra Jehova ta ūtamwagīrīire-rī, thuurai ūmūthī ūrīa mūrītungatagīra, mūmenye kana nī ngai iria maithe manyu maatungatagīra kūu mūrīmo wa rūūī, kana nī ngai cia Aamori arīa ene būrūri ūyū mūtūūraga. No ha ūhoro wakwa mwene na nyūmba yakwarī, tūrītungatagīra Jehova."

¹⁶ Nao andū acio magīcookia makiuga atīrī, "Kūroaga gūtuīka ūguo, atī tūtiganīrie Jehova atī nīguo tūtungatīre ngai ingī!

¹⁷ Nīgūkorwo nī Jehova Ngai witū we mwene watūrutire būrūri wa Misiri hamwe na maihe maitū, tūkiuma būrūri ūcio wa ūkombo, na akīringa ciama icio nene ūguo na tūgīciona na maitho maitū. Nīaatūgitīrire rūgendo-inī rwitū ruothe kūrīa twagereire, o na tūrī gatagatī ka ndūrīrī ciothe kūrīa twatuīkanīrie.

¹⁸ Nake Jehova nīaingatire ndūrīrī icio ciothe ciehere mbere iitū, o hamwe na Aamori arīa maatūūraga būrūri-inī ūcio. Tondū ūcio o na

ithuī tūrītungatagīra Jehova, nī ūndū nīwe Ngai witū.”

¹⁹ Nake Joshua akīira andū acio atīrī, “Mūtingīhota gūtungatīra Jehova. Jehova nī Ngai Mūtheru; we nī Ngai ūrī ūiru. Ndakamūrekera ūremi wanyu o na kana mehia manyu.

²⁰ Mūngīgaatiganīria Jehova na mūtungatīre ngai cia kūngī, nīakamūgarūrūka na amūrehere mwanangīko amūniine, o na amwīkīte maūndū mega.”

²¹ No andū acio makīira Joshua atīrī, “Aca! Ithuī tūrītungatagīra Jehova.”

²² Nake Joshua akīmeera atīrī, “Inyuī ene mūrī aira a ūguo mwoiga, atī nīmwathuura gūtungatagīra Jehova.”

Nao makīmūcookeria, makīmwīra atīrī, “Iī, ithuī tūrī aira.”

²³ Joshua akīmeera atīrī, “Rīu-rī, kīeheriei ngai cia kūngī iria irī thīnī wanyu, na mūheane ngoro ciandy biū harī Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴ Nao andū acio makīira Joshua atīrī, “Ithuī tūrītungatagīra Jehova Ngai witū na tūmwathīkagīre.”

²⁵ Mūthenya o ro ūcio Joshua agīthondekera andū kīrīkanīro, na akīmandīkīra kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo na mawatho, marī o kūu Shekemu.

²⁶ Nake Joshua akīandīka maūndū macio Ibuku-inī rīa Watho wa Ngai. Agīcooka akīoya ihiga inene, akīrīrūgamia hau gītina-inī kīa mūtī wa mūgandi hakuhī na handū-harīa-haamūre ha Jehova.

27 Akīra andū acio othe atīrī, "Atīrīrī! Ihiga rīrī nīrīo rīgūtuīka mūira witū wa ūrīa tuoiga. Nīrīiguīte ciugo ciothe iria Jehova atwīrīte. Nīrīo rīgūtuīka mūira wanyu mūngīkaaga kwīhokeka harī Ngai wanyu."

Gūthikwo Būrūri-inī wa Kūranīro

28 Nake Joshua agīcooka akīra andū acio mathīī, o mūndū acooke kūrīa igai rīake rīarī.

29 Thuutha wa maūndū macio Joshua mūrū wa Nuni, ndungata ya Jehova, agīkua arī na ūkūrū wa mīaka igana na ikūmi.

30 Nao makīmūthika kū gīthaka kīa igai rīake, o kū Timinathu-Sera būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu gathigathini wa kīrima kīa Gaashu.

31 Nao andū a Isiraeli magītungatīra Jehova matukū-inī mothe ma Joshua na ma athuuri arīa maatigirwo muoyo Joshua akua, o arīa maamenyete maūndū mothe marīa Jehova ekīte Nī ūndū wa Isiraeli.

32 Namo mahīndī ma Jusufu, marīa andū a Isiraeli maarehete kuuma būrūri wa Misiri, magīthikwo kū Shekemu gacigo-inī ga gīthaka kīrī Jakubu aagūrīte kuuma kūrī ariū a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rīu nīrīo rīatuīkire igai rīa njiaro cia Jusufu.

33 Nake Eleazaru mūrū wa Harūni agīkua na agīthikwo kū Gibeā, kūrīa kwagaīirwo mūriū Finehasi, o kūu būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu.

**Biblica® Kiugo Githere Kĩ Ngai Kĩhingüre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Githere Kĩ Ngai Kĩhingüre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ūyū ūheanītwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ūngienda kuona kobi ya rũtha rũrū rwa biacara, rora rurenda-ini rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ūtume marua kūri: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mūhūri wa biacara wandikithito nĩ Biblica, Inc., kūhūthira mūhūri wa biacara wa Biblica® kūbataraga marua ma gwitikirio kuuma kūri Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ūkobie kana ūtambie wĩra ūyū ūtarī mūgarüre, īndī ndükagarüre ruri rwa biacara rwa Biblica®. Ūngigarüra kana ūkobie wĩra ūyū, na tondū wa ūguo ūtuķe nĩ wĩra mwerū uumanīte na ūcio-rī, no nginya weheria mūhūri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-ini ūcio mwerū no nginya wonanie nĩ maündū marukū ūgarūnīte, na ūtarīrie wĩra-ini ūcio ta ūū: “Wĩra wa kihumo warī wa Biblica, Inc. na ūheanītwo tūhū ng’enda-ini cia www.biblica.com na open.bible.”

Kimenyitha kia Mwene-wĩra no nginya kĩandikwo iratathi rĩa kïongo kĩa wĩra kana rĩa ūhoro wa Mwene-wĩra ta ūū:

Biblica® Kiugo Githere Kĩ Ngai Kĩhingüre™

Kimenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mūhūri wa biacara wandikithito wabici-ini ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ūhūthirītwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wítikirie wĩra ūcio mwerū ūgarūnīte ūheanwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rūu rwa CC BY-SA.

Ūngienda kūmenyithia Biblica, Inc. ūhoro wígiū ūtaūri waku wa wĩra ūyū-rī, twandikire rurenda-ini rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Githeru Kīa Ngai Kīhingūre™

Kimenyithia kīa Mwene-wīra © 2013 nī Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nī mūhūri wa biacara wandīkithītio wabici-inī ya United States Patent and Trademark Office nī Biblica, Inc. Úhūthīrītwo na rūtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

xc

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 7 May 2025
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63